

skene gamle avtaler med Tyskland om disse varer, men de vil sikkert ikke føle seg forpliktet overfor disse tyranner; for da vilde svenskene ikke bare ha boret sin frihet, men mistet den. Den tid vi nå skal gå igjennom kommer til å kreve meget av oss alle; nå gjelder det at vi står sterkere sammen enn noensinne før, for nå skal Tyskland i kne. Nå må all isolasjonisme forkastes og fremfor alt må det ikke skje at fienden hjelpes av noe frihetselskende land. Det vilde være forrederi mot demokratiet.

Det synes ikke lengre å være nødvendig for Sverige å opprettholde eksporten til Tyskland. Den tyske militærmakt er gjort til en skygge av sel selv ved russernes ofre på Østfronten og ved de allierte flygeres store innsats over byer som Schweinfurt og Erkner. - De har gjort det godt disse flygerne, den tyske rustningsindustri vakler allerede. Nå er de nøytrale varer avgjørende for den tyske produksjon. I denne situasjon skulle det ikke være vanskelig for et demokrati å se hva det hadde å gjøre. Cordell Hull begynte for noen tid siden en kampanje for å få de ikke-krigførende nasjoner til å stoppe eksporten av krigsnødvendige varer til Tyskland. Det ble bla. overrakt noter til Sverige og Tyrkia med henstilling om å stoppe eksporten. Det ble gjort fordi dette var av meget stor betydning for de alliertes krigsførsel slik som situasjonen nå lå an og fordi man var klar over at disse land ikke vilde risikere å bli dradd inn i krigen mot sitt ønske av denne grunn. - Fra Tyrkia kom for noen dager siden den gledelige erklæring at eksporten ble stoppet fra samme dag. To dager senere gjorde tyrkerne det klart for all verden hvor de stod ved å pointere at eksporten til de allierte ikke på noen måte ble redusert, de var alliert med England.

Så flytter hele verden sitt blikk mot nord, til våre naboer. Kan man tro noe annet enn at også de vil stille seg solidarisk med de kjempende demokratier i denne avgjørende stund? Nå, etter tyrkernes svar? Det betyr meget for oss nordmenn at svenskene reagerer nå, fordi samfølelse og solidaritet blir så nødvendig i Norden etter krigen. Det forlyder desverre allerede at den svenske regjering vil svare avvisende på henstillingen. Det påberopes at leveransene av kulelagre er gått ned til 1/4 og malmleveransene til 1/3 av hva de opprinnelig var. Renten er lavere, javel, men det var noe annet vi håpet skulle komme frem, noe som det ikke kunne pruttes med.

Russisk kulturoffensiv.

Hva er krigens hittil største overraskelse? - De fleste er vel enige om svaret: den konstante russiske offensiven siden 1942. Det virket nesten som et mirakel da russerne tok initiativet etter tyskernes raske framganger i kampens første fase. Idag vet vi mer om hva som ligger bak denne russiske offensiv: en gigantisk opprustning som bygget på en industri og en vitenskap som arbeidet på høytrykk. Men det er ikke nok med veldige resurser av folk og materiell og en intellektuell elite som kan organisere krigsproduksjonen og skissere opp felttogsplanene. Den mekaniserte krig stiller store krav til hvert enkelt individs intelligens og utdannelse. Og den fedrelandskjærlighet som oppflammer de framadstormende russiske armeer, viser at disse armeer ikke kan være barbariske horder som hverken kan lese eller skrive. Den russiske patriotismen og kampnisten er den naturlige reaksjon hos et folk som er blitt hensynsløst angrepet; men den bunner også i et våknende åndelig liv, som blir stimulert ved en systematisk propaganda. Russerne kjemper for sin frihet; denne frihet gjelder ikke bare landets grenser, men også den nye sovjetrussiske kulturen; en kultur som den alminnelige borger har del i i en grad Tsarrusslands grå menneskemasser ikke kunne drømme om.

Det kan ha sin interesse å oppgi noen boktall fra Russland:

	1913	1918	1928	1938	1939
Utgitte bøker: (i tusen)	26.2	5.1	34.2	40.0	48.3
Antall eksemplarer: (i millioner)	36.7	49.6	265.0	692.7	701.0

I England og Amerika f. eks. utgis det omtrent 10 000 forskjellige bøker om året. - Det er ikke bare rettroen sovjetrussisk litteratur som blir trykt. Gorkijs arbeider er trykt i 40 mill. eks., Tolstoys i 21 mill. Victor Hugo og Maupassant er solgt i over 3 mill. eks. hver i Sovjetrusland. Zola, Balzac, Dickens og Shakespeare i over 1 mill. eksemplarer hver.

UKEN SOM GIKK (27. april - 3. mai)

Østfronten er fortsatt preget av oppmarsj og oppladning. Kampene ved Sevastopol vedvarer, mens de tysk-rumenske styrker forsøkes evakuert, med store tap. Ellers kan kamphandlingene langs hele fronten karakteriseres som løse forstyrrelsesaksjoner fra tysk side og i enkelte avsnitt russiske offensive foretagender i mindre målestokk, utvilsomt bare å oppfatte som voldsom rekognosering. Imens foregår store russiske troppekonsentrasjoner, e-tappelinjer bygges ut for sommerens enorme påkjønning og depotene trekkes nærmere frontlinjen.

At det finner sted forberedelser for en russisk offensiv i stor målestokk er ikke tvilsomt, men det foreligger ennå ikke noe som utpeker hvilken hovedstøtetrening den røde armés ledelse vil velge. Oppmarsjen finner sted både mot nord-, midt-, og søravsnittet, og mulige tyngdepunkter fins både i Romania, hvor man i tilfelle kan forutse konvergerende støtetreninger fra Roman, Iasi, Tighina (Bender) og Dnjestr-munningen. Det er ikke umulig at russerne har krefter nok til å åpne en offensiv på alle eller de fleste av disse avsnitt i første omgang, for å bringe den tyske fronten styrke på det rene, og at det er oppgjort alternative planer, ikke minst med henblikk på samspillet med de vestallierte operasjoner. I så fall kan det komme til å være en tid før man kan avgjøre hvor hovedstøtet kommer. Så vidt man kan se vil Lwow-avsnittet by de største operative muligheter. Her har russerne etter de to siste måneders offensiv i høy grad forbedret sin utgangsstilling, og disponerer nå mellom Kowel og Karpatene en offensiv-basis med henved 400 kilometers bredde, og dertil vil de ha en ypperlig flankedekning både i nord og sør, idet Pripjetmyrene og Karpatene umuliggjør tyske omklamningsforsøk. At tyskerne med en viss engstelse ser på de russiske forberedelser til sommerfelttoget og regner med at kamppausen ikke blir lang, viser bla. den kjennsgjærning at de har overført to divisjoner vestfra igjen.

Som tidligere nevnt er det sannsynlig at en russisk stor-offensiv over Lwow inn i Polen har som forutsetning en vestalliert invasjon i full målestokk. Noen sikre holdepunkter for om, når og hvor den kommer, har man fortsatt ikke; det er ennå ikke mulig å skjelne sikkert mellom de militære kjennsgjærninger og det som er ledd i nervekrigen. Det er naturligvis klart at den engelsk-amerikanske ledelse ikke med lett hjerte går til en så stor innsats, og utenforstående har naturligvis heller ingen oversikt over hvor langt forberedelsene er fremskredet og hvor sterkt Tyskland ennå er militært. Det er imidlertid vanskelig å tenke seg at vestmaktene både av militære, politiske og psykologiske grunner kan la nok en sommer gå uten å sette inn en avgjørende aksjon. Naturligvis har den potensielle annen front allerede nå og har lenge hatt militær betydning, ved å binde meget betydelige tyske tropestyrker i vest, en slags overføring på det landmilitære område av det sjøstrategiske begrep "fleet in being". Men tross dette og tross den voldsomme luftoffensiv i de siste måneder er det sannsynlig at støtet også må settes inn overfor en motstander med en så desperat kjempende ledelse som Tyskland. Det er tydelig at den svenske presses korrespondenter i London er overbevist om at invasjonen kommer i sommer, men heller ikke de vil spå om tidspunktet.

I denne forbindelse har den dagsordre Stalin sendte ut til 1. mai ganske stor interesse. Han erklærte at Ryssland, som alt hadde drevet tyskerne ut fra 3/4 av det okkuperte område, ville forfølge fienden videre til han var definitivt nedkjempet, og rettet en inntrengende advarsel til Ungarn, Romania, Bulgaria og Finland om å bryte med Tyskland mens det ennå var tid. Særlig bemerkelsesverdig var imidlertid de anerkjennende ord og den formelige kjærtelige tone han brukte ved omtalen av Russlands "to store allierte", England og USA. Han understreket nesten demonstrativt den militære hjelp de hadde ytet Russland ve å binde tyske styrker i Italia, ved bombeoffensiven og ved sine leveranser av materiell til Russland. Han endte med å si at Tyskland ville bli nedkjempet ved en felles aksjon fra øst, vest og sør,

men der var ikke - som ved forskjellige leiligheter tidligere - noen antydning av utålmodighet m.h.t. spørsmålet om opprettelsen av den annen front. Dagsordren, som har fått en meget hjertelig mottagelse i den engelske presse, synes å tyde på at det nå er full enighet og forståelse om den annen front og at de tyske spekulasjoner i separatfred med en av partene helt savner grunnlag. At det på enkelte punkter har vært en viss friksjon mellom de allierte i den senere tid, er ikke usannsynlig, men Stalins siste dagsordre tyder på at den gode forståelse fra Teheran-møtet er gjenopprettet.

Luftoffensiven har fortsatt vært ytterst intens, og april viser nye rekorder som stiller alle tidligere resultater fullstendig i skyggen. Alene de flystyrker som er basert på England har i månedens løp kastet ned en belastning på 80 000 tonn (i hele 1940 kastet R. A. F. 13 000 tonn bomber, og under "the Blitz" mot London i 1940-41 kastet tyskerne 7500 tonn). Transportert på jernbane ville 80 000 tonn bomber utgjøre 4500 vognlaster, og selv om forholdene ikke er direkte sammenliknbare, kan man gjøre seg et begrep om hva en slik bombevekt betyr når man vet at eksplosjonsulykken i Bergen skyldtes vel 100 tonn sprengstoff.

Ikke mindre betydningsfull er den fortsatt synkende tyske jagermotstand de alliertes flyarmadaer møter; tapstallene ligger ofte på noen få prosent. Det betyr naturligvis ikke at det tyske luftvåpen er nedkjempet, for det er ingen tvil om at tyskerne holder en reserve tilbake for invasjonsslaget, og i enkelte tilfeller, når det gjelder særlig viktige bombemål, f. eks. Berlin lørdag, blir jagerflyet satt inn og viser at det fremdeles har slagkraft. Men jagervåpenet er nå så redusert både gjennom kampene og ved den systematiske månedlange bombing av flyindustrien, at tyskerne har en meget begrenset strategisk bevegelsesfrihet. De kan ikke løse tilnærmelsesvis alle de oppgaver som stilles, og står derfor overfor det dilemma: enten å la de allierte flystyrker få noenlunde frit tilslag over objekter som ikke er absolutt vitale (f. eks. fra krike og Belgia og deler av Nordvesttyskland) eller å angripe invasionsreserven. For øyeblikket er det den første linje som følges, men det er et spørsmål hvor lenge det er mulig.

Uken har bragt flere meget store angrep, med 2-3000 fly (natt til fredag endog 5000 fly) og bombevekt på 2-4000 tonn (natt til fredag 8000 tonn). Foruten den strategiske bombing av kommunikasjoner, flybaser og depoter i "invasjonsområdet" har det vært rettet større angrep mot bla. Berlin, Esse Schweinfurt, Braunschweig, Ludwigshafen og Stuttgart. Også Kjeller ble angrepet natt til lørdag av Lanchester-fly. Angrepet mot Berlin lørdag var det største som hittil har vært rettet mot byen i dagslys, 2000 fly kastet 2000 tonn bomber og gjorde bla. stor skade på Luftministeriet, Anhalter og Tempelhofer-stasjonene. 88 tyske jagere ble skutt ned, de allierte mistet 63 bombere og 14 jagere. (USA alene produserte 9000 fly i mars).

Bombingen over Sørøsteuropa har vært mindre intens i siste uke. Derimot er det interessant å se den livlige virksomhet mot Liguria- og Riviera-havnene: Toulon, Genova, Livorno, Spezia o.s.v. Det har også forekommet flåteframstøt i farvannene utenfor. Det er mulig dette er et forvarsel om operasjoner av større målestokk mot disse områder; et invasionsforetagende mot den franske Middelhavskyst, som i det siste er kommet i forgrunnen bla. etter oppladningen av Korsika og Sardinia, ville som en naturlig forutsetning ha en strategisk bombing av disse punkter i flanken; Genova er således en meget viktig tysk basis og omlastingshavn.

Landfronten i Italia byr eller ikke på noe nytt, og pressen i de allierte land diskuterer spørsmålet om hele felttoget i Italia har vært et feilgrep. De som mener det, henviser til at i de 7-8 måneder somer gått siden landgangen i Salerno, har de allierte ikke avansert mer enn 160 km. Valget av operasjonsteater kritiseres: en smal halvøy full av fjell som gir forsvarerne alle fordeler, og stillstanden på denne front etter triumfene i Afrika. Felttoget har hatt en psykologisk meget uheldig virkning, både på hjemmefronten, i de besatte land og hos vaklende stater som Tyrkia. Den italienske front har forbrukt menn og materiell som med større utbytte kunne vært satt inn på den annen front; Italia er jo likevel drevet ut av krigen. Foretagendets forsvarere fremhever at Badoglio-regimets kapitulasjon var gjort avhengig av en alliert invasjon i Italia, og selv om Italia ikke er

erobret, er det 50-60 divisjoner satt ut av spillet og hva som er enda viktigere: den italienske flåte falt i de alliertes hender, Middelhavet er igjen sikkert for skipsfarten og store allierte flåtestyrker er frigjort for operasjoner annensteds. Erobringen av Søritalia har berøvet Tyskland viktige ubåt-baser, gitt de allierte glimrende flybaser for bombing av Balkan og Sørtyrkland, og stilt til rådighet for de allierte adriatiske havner som muliggjør en Balkan-invasjon fra vest. De allierte styrker i Italia binder over 20 tyske elitedivisjoner og meget verdifullt tysk materiell, og trusselen fra Italia tvinger tyskerne til å holde større styrker på Balkan enn det ellers hadde vært nødvendig. En front i Italia bidrar på denne måten i høy grad til å spre de tyske styrker før invasjonen og den nye russiske offensiv, og mange ferskeallierte divisjoner har fått sin ildåp i Italia og er siden trukket tilbake for å settes inn på "den annen front" som kampvante styrker.

Noen endelig dom kan man ennå ikke felle, fordi så mange faktorer ennå er skjult: hvor store er de alliertes styrker og hvilke detaljplaner har de for invasjonen, i hvor høy grad betyr den sterke tyske motstand i Italia en sløsing med reserver som siden kommer til å straffe seg, og hvor nødvendig var det å binde disse styrker i Italia for å muliggjøre russernes store resultater under vinter- og våroffensiven?

På Ny-Guinea fortsetter den store allierte omringningsmanøvre som tydeligvis kommer til å lykkes helt ut. Alle tre flyplasser ved Hollandia er nå erobret, ved Aitape er den japanske motstand opphørt og australske styrker har tatt Madang. De gjenværende japanske styrker øst for Hollandia er helt isolert, med allierte styrker i øst og vest, uframkommelig jungel og fjell i sør og et hav i nord som helt ut beherskes av allierte flåte- og flystyrker.

Spania har bøyd seg for de alliertes krav, om ikke så apsolutt som Tyrkia. Wolfram-eksporten til Tyskland skal for mai og juni reduseres til 20 tonn pr. måned (ca. 1/5 av tidligere leveranser og siden ikke overstige 40 tonn pr. måned. Italienske skip i spanske havner skal frigis, de spanske "frivillige" på Isfronten skal trekkes tilbake, og de tyske agenter i Spania, Spansk marokko og Tanger skal reises. Til gjengjeld blir olje-embargoen hevet. Aksjonen har således nå fart fram både overfor Englands allierte Tyrkia og den tidligere "like-krigførende" makt på tysk side Spania. Hva blir resultatet med Sverige og Kulelagrene?

I Danmark hersker det tydeligvis fremdeles invasjonspanikk blandt tyskerne og det er i realiteten unntagelsestilstand i landet. Tyskerne gjorde forleden et plump forsøk på å lokke de danske motstandsorganisasjoner til å rope seg ved å sende ut et fly med engelske kjenningstejn over København og kaste ut flybladet som meddelte at nå kom befrielseshæren. Danskene lot seg naturligvis ikke lure. Man må imidlertid regne med at tyskerne også i andre land vil gjøre lignende forsøk på å provosere fram overilte handlinger fra motstandsorganisasjonenes side, og den amerikanske "invasjonsleder" i England har sendt ut inntrengende henstillinger til de okkuperte lands befolkninger om å holde seg i ro og vente til ordren kommer.

Et våpen for vågehalsen.

Det britiske admiralitet omtalte forleden at "mennesketorpedoer" med stort hell var blitt anvendt mot fiendtlige fartøyer. Torpedoen er av omtrent samme størrelse og form som vanlige torpedoer. De drives fram av elektriske batterier og er bemannet med to mann i hver, klædd i dykkerdrakt. "besetningen" sitter over skrovet på selve torpedokroppen, som foran er utrustet med en sprengladning. Torpedoen sendes med liten hastighet mot sine mål, som de dukker under. Torpedobesetningen løsner sprengladningen fra torpedoen og anbringer den isteden på skipskjellen, forsynt med en tidsutløsningsmekanisme. Derpå fjerner de seg med den nå desarmerte torpedoen og kommer unna før detonasjonen finner sted. Torpedoen går nesten helt under vannet. Den mannen som sitter bakerst har vann til oppunder armhulene.

Hjemmefronten.

Det er ikke bare et munnehell at den norske folkekarakter bærer preg av sterk individualitet. Det er vel vårt folks edleste smykke og en garanti for vårt demokrati i fremtiden. I denne tiden har det vist seg at vi også kan stå sammen når det gjelder å redde enkeltindividets frihet til personlig utførelse. Det er mer dette vi står sammen om enn nasjonale æresbegreper og grensespørsmål, og nettopp derfor har tyskerne møtt en så dårlig grobunn for sin nasisme i Norge. Det er den enkeltes frihet kampen gjelder en frihet som i seg selv innebærer respekten for andre menneskers samme frihet. Dette er det bånd som binder det norske folk sammen, og som i den tiden skaper samfølelse og solidaritet. Vi har noe til felles, ikke det norske blod eller våpen eller nasjonale ære, men det krav på individets frihet som hver virkelig nordmann bærer i sitt hjerte. Denne samfølelsen har stått sin prøve. Best viste våre lærere og prester det, - de stod fast i trass i nasistenes voldshandlinger og trussler. Deres front vaklet ikke, de visste hva de kjempet for og hva det var verd. Derfor seiret de og gav styrke og tro til alle nasjoner som hadde sin frihet å kjempe for. De har gitt oss andre visshet om at dersom vi er villige til å ta vakt holdet om Norges frihet når vår tur kommer, vil nasistene igjen stå maktesløse.

Noen fristes til å korte av på kravene til seg selv, fordi de mener at krigen snart er slutt. Hjemmefronten har før vært meget sterk. Nå trenger det ikke flere store ofre den korte tid som er igjen til befrielsen, sier de. Her er det vi alle må være på vakt. Nettopp i denne ellefte time kan og må vi vente de verste angrep fra tyskernes og Quislingenes side. Nå er tiden inne til å mobilisere alle krefter i folket til den siste kraftige motstand som vil få avgjørende betydning for vårt folk. Er vi ikke til den ytterste på vakt nå, risikerer vi at landets ungdom blir brukt til det som ingen virkelig nordmann kan utholde tanken på, og som ingen norske foreldre syns de kan overleve - vi risikerer at guttene blir satt inn i kampen mot våre allierte. Det står meget på spill, og den øyeblikkelige fare for disse unge guttene i AT, gjør at det bare er en vei å gå. Det gjelder ikke bare å få en slutt på den nasistiske organisasjon som AT er, nå gjelder det livet for vår ungdom.

Hver enkelt nordmann er idag blit tilstilt kravet om vakt hold for landets ungdom. Her kreves en innsats av hver enkelt, alle må gjøre sitt arbeid på den felles front mot AT og fremfor alt ikke skape skjodesløs mistro til parolen. Nordmenn! la oss stå sammen i det felles arbeid på å få stoppet den norske ungdom som ikke er oppmerksom på faren som truer fra AT det er deres liv det gjelder!

- o -

Dansk syn.

En dansk journalist skriver i en artikkel i Morgontidningen bla.: Som en umiddelbar reaksjon overfor krigsutviklingen har de fleste dansker avskrevet nøytraliteten. For det første har man sett at nøytralitetspolitikk ikke er ytet noen som helst sikkerhet overfor en aggressiv stormakt, og for det annet føler man seg på ingen måte nøytral i det store oppgjør. De 90 eller 95% av det danske folk går helt og holdent inn for de allierte og man har et klart blikk for at de allierte kjemper for en livsinnstilling og for de idealer som også er livsviktige for danskene. Danskene står på samme ideologiske front som de allierte. Derfor er det ingen tilbøyelighet til å vende tilbake til en nøytral politikk - en politikk som ville stemme dårlig med vernet av de verdier man under okkupasjonen for alvor har lært verdsette så høyt.

Innstillingen til de enkelte stormakter er delvis undergått betydelige forandringer i de siste år. Mens størsteparten av det danske folk nærer sympati og beundring for England - og USA - har innstillingen til Russland endret seg vesentlig. Det hersker i Danmark en tro på at etterkrigstiden vil vise verden et nasjonalt og demokratisk Russland, som sammen med vestmaktene står ferdig til å verne de politiske, moralske og menneskelige verdier, som tyskerne i en årrekke har trampet under føttene.

- o -

Norges økonomiske stilling.

Okkupasjonsårene har skapt store forakryvninger og forandringer i Norges sosiale og økonomiske forhold; og situasjonen kan forandre seg ennå mer radikalt innen krigen er slutt. Men det kan være nyttig med et kort overblikk over forholdene nå. Hvorledes ville Norge stå økonomisk hvis krigen sluttet idag?

Det er uten videre klart at produksjonsapparatet befinner seg i en langt dårligere forfatning enn før 9. april 1940, og at dette vil få store virkninger for leveforholdene innen alle samfunnslag. Innen enkelte grener av industrien har det funnet sted en sterk nedslitning, transportapparatet er delvis ødelagt, innen jordbruket er husdyrbestanden redusert og jorden delvis utpint. Skogen er sterkt beskattet i enkelte strøk av landet vårt. Og det vil ta nokså lang tid før det produksjonsapparat som er igjen, vil komme til å fungere normalt. Industrien må ha kull og råstoffer fra utlandet, eksportindustrien må opparbeide forbindelsen med sine gamle markeder. Før vi kan få normal import igjen, må vi selge eksportvarer for å få valuta. Verst er det kanskje at vår handelstonnasje nå ikke er stort mer enn halvparten av hva den var før 9. april. Det var skipsfarten som skaffet oss vår overskuddsvaluta og som holdt den norske levestandarden så høyt oppe. Ved hjelp av den kunne vi importere for omtrent 1/3 mer enn vi eksporterte for. Det vil ta tid før produksjonsapparatet er blitt bygget ut igjen og før tonnasjen er kommet opp på førkrignivået.

Det er ikke mulig å løfte seg selv i håret og det er ikke mulig å gjenreise Norge og sette produksjonsapparatet istand igjen uten at det spares av nasjonalinntekten. Av et lands samlede produksjon går en del til forbruk og en del til fabrikasjon av produksjonsmidler. Det er ved hjelp av den del som går til å bygge opp produksjonsapparatet, at levestandarden på langt sikt blir bygget opp. Skal vi forholdsvis snart nå vår gamle levestandard er det nødvendig at livremmen spennes inn i gjenoppbygningsperioden. Jo mer det da går til almindelig forbruk, desto lengre vil gjenoppbygningsperioden vare.

Den første oppgaven når krigen er slutt - de norske myndigheter utenfor landet har forresten lenge arbeidet med dette - er å heve ernæringsstandarden slik at ingen lider nød og slik at alle viktige behov blir dekket. Men selvom Norge med ett slag blir fritt, blir vi tvunget til å opprettholde rasjonering i temmelig lang tid fremover. Vi står dog i den heldige situasjon at det er kort vei til det av de europeiske land som før øyeblikket er antagelig er best forsynt, nemlig Sverige.

En kan gjøre regning med at den verste nød vil bli avhjulpet gjennom forsendelser fra Sverige like etter krigen. Og 13. april i år ble det truffet en avtale mellom den svenske og norske regjering om måten for betalingen av de svenske leveranser til Norge etter krigen. Ifølge avtalen har den norske regjering fått svensk kreditt for å kunne foreta vareinnkjøp i Sverige for levering etter fiendtlighetenes opphør. Noen tallmessig begrensnings av statskreditten til Norge foreligger ikke. Hittil har vår regjering låst ordres i svenske foretak til en verdi av ca. 50 mill. kroner. Varene skal leveres når landet er blitt fritt igjen. Den bevilgete kreditt kommer vesentlig til å bli brukt til innkjøp av matvarer, sækorn, frø, læremidler, trevarer, maskiner, verktøy, landbruksmaskiner etc.

Men trass i dette vil forholdene ikke snart komme til å bli de samme som før krigen. Det blir nok vanskelig med klær og sko og husgeråd f. eks. Og det gjelder generelt for alle slags nødvendighetsartikler at vi bare kommer til å få det som apsolutt trenges. Laksus av noen art blir det neppe tale om.

Når det gjelder arbeidsforholdene er myndighetene og folket enige om én ting: man må bruke alle midler for å hindre arbeidsløshet. Og vi har i den tid da landet skal gjenoppbygges ikke råd til å ha en eneste ledig neve.

Hva lønningene angår er det ikke sannsynlig at vi i den første tid kan holde de samme reallønninger innen norsk arbeidsliv som før 9. april 1940. I den annen sak er det med pengelønnene. Prisene er steget 50-60% under krigen, mens lønningene har vært konstante. Så snart forsyningene tillater det, er det klart at det bør foretaes en justering oppover av pengelønnene. Men

det er ikke sannsynlig at disse i den første tiden kommer så høyt opp at de tillater samme forbruk som før krigen. Dette gjelder selvsagt ikke bare arbeidslønningene men alle inntekter. Den utbyttebegrensning som er gjennomført, må beholdes, og ingen gasjer må heves slik at lønspolitikken setter gjenoppbygningen i fare.

Noen synes kanskje dette er mørke utsikter for årene etter krigen. Det må imidlertid skapes sosial sikkerhet og trygghet for alle nordmenn og ingen må stilles i noen særstilling. Det viktigste er at det blir skapt samhold mellom alle befolkningslag og mellom alle grupper som de store nasjonale oppgavene, først og fremst gjenreisningen. Bare på de vilkår kan gjenoppbygningen gå fort og bare på de vilkår kan vi innen overskuelig tid komme opp igjen på den levestandard som vi hadde før - og helst ennå høyere.

Irland akkurat nå.

21. februar i år overleverte den amerikanske minister i Irland De Valera en note, som inneholdt en anmodning om at den tyske legasjon og det japanske genalkonsulat i Dublin skulle stenges. Det ble oppgitt som grunn at det lekket ut militære informasjoner til fienden fra Dublin. Neste dag overleverte den britiske konges representant en note hvor den britiske regjering fullt ut støttet opp om det amerikanske tiltak. Trass i irske henveidelser ble anmodningene ikke trukket tilbake, de måtte besvares. - Irerne svarte at de ikke ville gjøre noe inngrep i sin upartiske nøytralitet. (De Valera som har vært statsminister siden 1932, gjennomførte i 1937 en fri forfatning for Den irske Fristat og i sept. 39 erklærte han Fristaten for nøytral i kampen mellom England og Tyskland).

Det store flertall i England og USA syns at den irske nøytraliteten ikke bare er moralsk uforsvarlig men også i strid med Irlands egne interesser. Det har aldri vært noen hemmelighet at den engelske regjering ønsker at Irland var med i krigen, at aksediplomatene ble utvist fra Dublin og at engelskmennene kunne få sjø- og luftbaser over hele Irland istedenfor bare i et hjørne av landet. På den annen side er den irske opinion nesten enstemmig for nøytralitetspolitikken. Heller ikke kan det være noen tvil om at Irland har full rett til å være nøytralt. Og irerne mener at de selv best skjønner sitt eget beste.

Hva sakens moral angår, er det tegn som tyder på at irerne har litt dårlig samvittighet overfor England og de andre europeiske demokratier. Men det fins ikke antydning til skyldfølelse overfor USA. Følger ikke Irland nøyaktig den samme politikk som Amerika gjorde før Pearl Harbour, spør irerne? Ble de tyske og italiensk ambassader i Washington stengt før desember 1941? Tillot Amerika før det ble angrepet, sin befolkning å reise ut for å kjempe for de allierte nasjoner?

Hva sakens praktiske side angår, må enhver som trodde det var mulig for andre Irlands holdning med annet enn makt, ha vært sørgelig uvitende om den irske politikks nåværende stilling. En slik note er i virkeligheten hva De Valera trenger innenrikspolitisk! Han har mindretall i "the Dail" (deputertkammeret i Den irske Fristats parlament), og skjønt han hittil har sittet nok så trygt, blir det stadig flere klagemål, som en dag kan lede til samling mot ham. Nå har han fått anledning til å stå fram som forsvareren av Irlands rettigheter; i et slikt tilfelle kan opposisjonspartiene bare gi sin tilslutning.

Hvis det ikke var noen chance for tilfredsstillende svar, hvorfor da sen de noten? Den enkle sannhet er ifølge det engelske tidsskrift Economist, (hvis artikkel om dette emne vi i det alt vesentlige bygger på her) at makt er det eneste som kan få Irland til å gjøre hva de allierte ønsker. I 1940 kunne det rettferdiggjøres å overta de irske havnene med makt hvis det var spørsmål om liv eller død. Men slaget om England og Atlanterhavsslaget ble vunnet uten at Irlands nøytralitet ble krenket. Når ulempene kunne tåles i denne ytterste nød, ville det da ikke være dumt å miste alt det som var vunnet ved tålmodighet og overbærenhet?, spør Economist. Likeledes ville det være uklokt med økonomiske sanksjoner. Hvilken hensikt skulle disse tjene, når de sikkert ikke vil forandre de Valeras politikk?

Utfallet av denne lille krise er iallfall hittil at Irlands stilling er fullstendig uforandret.

Men hvorledes blir da Irlands stilling i etterkrigsverdenen? For 2 år siden gjorde president Roosevelt De Valera oppmerksom på at han risikerte å ikke få noen plass ved fredsbordet. Men slike advarsler nytter ikke. Irerne vet at de er isolert. De liker det - eller har iallfall gjort det hit til. Men Irlands innstilling til verden undergår forandringer etterhvert. Det fins i landet en vidt utbredt og motstrøbende takknemlig anerkjennelse av den tolerante tålmodighet britisk politikk har vist. Tyrannen fra gamle dager, har tydelig nok ikke vært tyrannisk i denne generasjon, for irerne er stadig mer villige til å innrømme at England og Irland tross alt må leve sammen og at de to land utgjør en økonomisk og strategisk enhet. Og da Smuts foreslo et forsvarsforbund mellom Storbrittannien og de små vesteuropeiske demokratier, ble det med iver grepet i Dublin. Ja, hvis det ikke var for en ting, kunne man si at Irland hadde satt kursen mot "Det britiske Samveldet".

Denne ene ting er "Partition", adskillelsen, - det forhold at Ulster, Nordirland, er en del av "The United Kingdom". (I des. 1920 ble Nordirland anerkjent som adskilt fra Den irske Fristat). For flertallet av det irske folk er opphevelsen av dette forhold forutsetningen for nærmere forbindelser med England, og de mener at engelskmennene må ta initiativet. Først når "adskillelsen" er opphevet, kan man begynne å diskutere detaljene i et forbund mellom England og Irland. Men mulighetene for å få "adskillelsen" opphevet er forsvunnet nå, hvis de da noen gang har eksistert. Det blir lenge til noe engelsk eller skotsk parti kommer til å øve noe press på Ulster for å få det til å forlate "The United Kingdom" og slutte seg til Eire. Og hvis det mirakel skulle skje at Nordirlands innbyggere selv ønsket forandringen, så har Eires oppførsel under krigen vist at "The United Kingdoms" strategiske interesser ikke kan tillate det.

Den eneste betydelige forandring i det engelsk-irske forhold er at irerne nå synes å være de viktigste for å få istann en tilpassning. Det gjelder neppe De Valera, men sannsynligvis enhver regjering som måtte følge etter ham. Det irske problemet, som engelskmennene har ofret så meget anstrengelse og lidenskap på, interesserer dem ikke særlig mere. Innstillingen er nærmest blitt likegyldig. Det er ikke sannsynlig at noen i England i årene framover vil løfte en finger for å få Eire til igjen å bli medlem av det britiske verdensrike. Storbrittannia har ikke særlig stor interesse av det. Men for Eire ville det bety store fordeler. Det irske samfunn blir stadig mer isolert. Resultatene av denne fullstendige isolering er begynt å vise seg.

Et usedvanlig trangsynt og skinnhellig romerks-katolsk tyranni vinner daglig nye seire. I erkebispedømmet Dublin er protsetantene nettopp blitt nektet adgang til Trinity College og å inngå noenslags blandingssekteskap, selvom barnas oppdragelse er trygget. Sensuren er vilkårlig, egenmektig og latterlig streng enten det nå er av politiske eller moralske grunner. For di politikerne i tyve år har holdt ikke bare på irsk undervisning, men på irsk undervisning av alle undersåtter, er de irske masser nesten redusert til en tilstand av uvitenhet.

Direktiver for hjemmefrontene.

Ved åpningen av den nye amerikanske radiostasjonen i Europa søndag 30. april 1944, holdt sjefen for den oversjøiske avdelingen av det amerikanske informasjonsdepartement en tale som inneholdt advarsler og direktiver for den aktive motstandsbevegelsen i Europa. Endel av direktivene har stor interesse også her hjemme:

Gå ikke til aksjon for tidlig! Gjør ikke noe overilet. Sørg for ikke å bli avslørt. Stå fast og vær på post. Hold disiplin i gruppene. Det blir bruk for deres tapperhet når dagen Lytt på alliert radio. er inne. Vent på ordre fra det allierte hovedkvarter. La ikke nazistisk løgnpropaganda lokke dere til forhastete handlinger.

Da Roosevelt i november 1940 for tredje gang var blitt valgt til De Forente Staters president, kastet han seg straks over den mest presserende oppgaven: hjelpen til det heroisk kjempende England, som da var hardt presset. Hittil hadde engelskmennene p. g. a. nøytralitetsloven bare fått krigsmateriell fra USA mot kontant betaling, og "Johnson-loven" hindret låne til stater som ikke hadde betalt sin gjeld til Amerika. - Roosevelts oppgave var vanskelig, ikke minst fordi mange amerikanere mente at det var de veldige lånene til de allierte under forrige krig som dro USA inn i kampen. Men i mars 1941 fikk presidenten satt låne- og leie-loven igjennom. Man skulle ganske enkelt låne - eller leie - krigsmateriell til England. Materiellet skulle leveres tilbake senere eller betales med andre varer. Hermed var skrittet tatt fullt ut; Amerika skulle forvandles til den annen verdenskrigs store våpenlager.

Den totale hjelp til de forskjellige forente nasjoner utgjorde ved årsskiftet 43/44 20 milliarder dollar; næsten 12 milliarder faller på året 1943. (Den hjelp som ytes etter låne- og leie-prinsippet representerer 14% av Amerikas samlede krigsutgifter). 75% av fjorårets hjelp besto av ferdi krigsmateriell, 17% av industriprodukter samt 7% av jordbruksprodukter. Disse sendinger med løvnettsmidler har dekket 1/10 av Englands behov og har gjort det mulig å holde oppe de russiske soldaters rasjoner. Alle de forente nasjoner, som har styrker med i kampen på den ene eller den andre front, får hjelp fra "lend-lease". De hundretusener av franskmenn som nå er klar for invasjon, er utrustet med amerikanske våpen; hele Nordafrikas økonomi ble bragt i orden etter de alliertes landgang i 1942. Australiere, polakker, og grekere får krigsmateriell fra USA. Også i Det Nære Østen har låne- og leie-loven influert på krigsbegivenhetene. Amerikanske fly og tankebidro i høy grad til Montgomerys seier ved El Alamein. Flyene ble fløyet til Egypt via en nyopprettet rute tvers over Afrika - bare anlegget av de utallige flyplasser i junglene hvor malarian herjet, var en briljant prestasjon. I Egypt og Eritrea ble det bygget nye havner, veier og jernbaner. Ennå større byggevirkosomhet ble det utfoldet i den persiske bukt, hvor leveransene til Russland passerte. Dessuten ble det bygget jernbaner og vei gjennom hele Persia. Lokomotiver og skinner var det engelskmennene som skaffet.

I slutten av 1943 var verdien av de totale leveranser til Russland 4.2 milliarder dollar eller 27% av det som sammenlagt ble sendt til de andre forente nasjoner. Russerne hadde da fått nesten 10000 fly. Allerede midt i 1943 var det blitt sendt 14000 tanks og 300 000 lastebiler. Man kan forstå Stalins uttalelse på Teherankonferansen: "Uten amerikanske maskiner kunne de allierte ikke ha vunnet krigen". De første ni måneder måtte de fleste forsyningskipene gå nordom Nordkapp. Tyskerne senket da 15% av alle de forråd som skulle til Russland. Allerede i 1942 ble tapene redusert til 2%. - Den røde armeen slåss i stor utstrekning i amerikanske sko. I 1941 ble kreaturbestanden i Russland sterkt desimert; det ble kritisk med lær. Amerika sendte først 10500 tonn skoler. Men det var ikke nok, snart fulgte 1 1/2 million støvler etter. I den senere tid er det vesentlig løvnettsmidler som er eksportert til Russland.

Tross i den amerikanske Russlandshjelps veldige omfang, skal den være ubetydelighet sammenliknet med Englands hjelp til Sovjetunionen. (Men her har vi desverre ikke eksakte oppgaver). Engelskmennene har også ytet amerikanerne store tjenester til en sammenlagt verdi av over 1 milliard dollar. Det dreier seg særlig om befraktninger, bygninger av forlegninger og sykehus samt alle slags leveranser til de amerikanske soldater ved frontene.

Noen amerikanere syns at Amerikas hjelp har antatt for store dimensjoner. Stettinius, nåværende chef for låne- og leie-loven uttalte i den anledningen: "Hvem kan si hvem av oss som har ytet mest. Vi kan ikke sammenlikne våre dollar og våre liv med deres pund og rubler. Vi kan ikke sammenlikne en ødelagt by og tusen tanks. Det eneste vi kan forandre er at alle setter inn alt de har for å vinne krigen."

r. 7 ----- 11. mai 1944.

KEN SOM GLEK (3. - 10. mai).

rontbildet i øst er uforandret, bortsett fra at Sevastopol ble stormet av russerne i dagene 7.-9. mai. Da tyskerne var på offensiven i 1941-42 klarer russerne å holde festningen i 8 måneder; nå tok det ikke engang det halve antall uker å nedkjempe den. Dette skyldes naturligvis ikke bare det omstendte styrkeforhold på østfronten hva landstirskreftene angår, ennå vesentligere er det at den sjøstrategiske stilling nå er en helt annen enn under den tyske offensiv; dengang var det forsvarerne som hadde sjøherredømmet, nå er det angriperne. Russerne kunne opprettholde sine forbindelser med festningen over sjøen etterat den var isolert på landsiden; noe tilsvarende var umulig for tyskerne nå med de luft- og sjøstridskrefter de kan disponere i Svartehavet. En annen faktor er at befestningene nå ikke var så effektivt utbygde som i 1941-42. Det var derfor fra begynnelsen klart at tyskerne ikke kunne gjøre seg noe håp om i det lange løp å holde dette krunhode på Krim, og i de siste par ukene har de - under store tap av tonnasje, mennesker og materiell - forsøkt å evakuere. Festningens fall kommer derfor ikke som noen overraskelse, og noen umiddelbar endring i det strategiske bilde medfører det ikke. Slik som situasjonen lå an i 1941-42, representerte Sevastopol en reell flanketrussel for de angripende tyskere, og et glimrende forsvar av byen gjennom 8 måneder grep på en meget avgjørende måte inn i offensivens tidstabell (og i den tyske styrkegruppering), noe som viste seg gjennom resultatene ved Voronesj, Stalingrad og i Kaukasus. Den direkte parallell byr ikke situasjonen idag, men derfor er ikke den russiske seier uten interesse i en videre sammenheng. Det er viktig for russerne å få sjøflanken helt rensert og trygget samtidig som betydelige styrker riggjes, og på lengre sikt kan en krigshavn som Sevastopol få atskillig betydning, f. eks. i forbindelse med landgangsforetagender mot den rumensk-bulgarske kyst.

Østfronten forevrig er fortsatt preget av oppmarsj og omgrupperinger, en veldig oppladning for kommende styrkeprøver. Hvor langt forberedelsene er kommet, kan en utenforstående naturligvis ikke gjøre seg opp noen begrunnet mening om, men det later ikke til at de innvidde regner med noen synderlig langvarig kamppause. Det er av interesse i denne forbindelse å konstatere at værforholdene i år over hele kontinentet synes å muliggjøre en tidligere åpning av sommer-operasjonene. Det har vært en hel del kampvirkosomhet, særlig i Tighina (Bender)-, Iasi og Stanislavov-avsnittene, men det har så vidt an kan se vært lokalt begrenset aksjoner, nærmest i rekognoserings øyemed.

Luftoffensiven fra vest fortsetter med samme enorme vekt som i rekordmåden april. Dag og natt opererer styrker på 2-4000 fly over Tyskland og de besatte områder, med industrimål, kommunikasjoner og flyplasser som de viktigste objekter. Som nevnt i forrige oversikt hadde tyskerne foretatt en slags frontforkortning i luften, idet jagerforsvaret stort sett ble koncentrert om vitale punkter i det egentlige Tyskland, mens de angripende fly Frankrike og de andre besatte områder i vest vesentlig ble møtt av markforsvaret, som er ikke mindre effektivt. I siste uke har imidlertid den tyske ledelse tydelig sett seg nødsaget til å sette inn jagerforsvaret også i vest, men følgen av denne spredning av styrkene har vært at allierte angrep mot mål i Tyskland bare har møtt svak motstand i luften. Det var bl. tilfellet ved de to store dagangrep på Berlin søndag og mandag, da det hver gang ble kastet 2000 tonn bomber, rekord for dagangrep mot rikshovedstaden. Berlin har ellers vært et av de kostbareste mål de allierte har møtt nærme seg på kontinentet.

Et annet mål for svekkelsen av Luftwaffe er den ubetydelige motstand det allierte flyvåpen møter i Italia og Sørøsteuropa. I vest er den tyske jagerinnsetts høyst vekslende; enkelte dager kan den plutselig være sterk og ringe tapene opp i 8-10% (selv om det i de siste uker har hørt til sjeldenhetene), mens derimot den til andre tider er praktisk talt lik null. I sør er den tyske jagermotstand konstant så svak at man kan si de allierte har fått noe så nær ubestridt luftherredømme (men man må naturligvis regne med at den kanskje ikke ubetydelig - jagerstyrke holdes tilbake i påvente av stør-

re offensive foretagender). Følgen er at de alliertes bombefly tilfører de tyske sambandslinjer og forsyningsbaser overordentlig følelige slag på et meget kritisk tidspunkt. Jernbanenettet i Italia og Sørøsteuropa er ille tilredt; på mange linjer er forbindelsen helt brutt p.g.a. bombing av bruer og knutepunkter, og trafikvanskene øker ved minelegging av Donau. Mens luftoffensiven over Sørøsteuropa i foregående uke var noe mindre intens, har den i siste uke øket voldsomt, bla. a. med en serie angrep på Bucuresti og de rumenske oljesentra; produksjonen ved Ploesti er således redusert til 25% av hva den var, og den rumenske olje representerer for tiden sikker 1/3 av de samlede tyske tilførsler, for søreoljer et enda meget høyere tall.

I Italia har 8. arme rykket fram ca. 15 km. i kystsektoren ved Adriaterhavet, uten egentlig kamp. Ellers står frontene stille. Det er av interesse å notere en rekke commando-raids mot tyske stillinger i den liguriske kyst, særlig når man sammenholder dem med de ganske tallrike og harde flyangrep på Genova og andre kystbyer i nord i den senere tid, flåteaksjonene i farvannene utenfor og den sterke oppladning av Korsika og Sardinia.

I det fjerne Østen fortsetter de alliertes framgang på Ny-Guinea og luftoffensiven mot de japanske øybasar. MacArthurs store omgående bevegelse på Ny-Guinea later til å bli en 100% vellykket operasjon. Det kan ellers nå under kampausen på de europeiske fronter være nærliggende å ta et lite overblikk over den strategiske situasjon i Stillehavet.

Stillehavskrigens første fase var kjennetegnet av en eksempløs framgang for japanerne og en seire katastrofer for de allierte. På krigens første dag 7. desember 1941, ble den amerikanske flåte i Pearl Harbour tilføyd et lammende slag ved det japanske angrep som ble satt igang mens de japanske diplomater ennå satt midt oppe i fredlige forhandlinger med amerikanerne i Washington, og i løpet av 4-5 måneder hadde japanerne erobret Filipinene, Malakka med Singapore, Hollandsk Ostindia og en rekke andre punkter av overordentlig stor strategisk og krigsøkonomisk interesse. Bakgrunnen for dette stormløp var til dels det samme som Tysklands første triumfer i Europa: et veldig forsprang i rustningskappløpet, en oppmarsj i ro og mak på forhånd som satte landet i besiddelse av strategiske nøkkelposisjoner (f. eks. infiltreringen i Fransk Indo-China, som hverken England eller Frankrike kunne hindre under sin svakhetsperiode i 1940-41), en fullkommen forakt for alle begreper om folkerett og ridderlighet, og -på engelsk-amerikansk side- en komplett feilvurdering av Japans egentlige styrke og hensikt. At England, som hadde hendene mer enn fulle i Europa, ikke kunne avse større styrker for Østen, er klart når det engang hadde sakkert akterut i rustningskappløpet; det er mer egnet til å forbause at USA hvis militærpolitikk alltid i første rekke har vært orientering vestover, i den grad lot seg overraske av et japansk overlegenhets både m.h.t. flåte og flystyrker. Det tyder på en alvorlig feilvurdering.

Det spilte også en stor rolle at Japan, i likhet med Tyskland, kunne operere på de indre linjer. Det hadde den sentrale posisjon, og kunne ta initiativet med overlegne styrkekonsentrasjoner snart i den ene, snart i den annen sektor, spre fiendens styrker og slå dem gruppevis.

De allierte måtte under disse omstendigheter helt legge seg på defensiven og i den første tid føre en rent oppholdende strid; her spilte MacArthurs glimrende forsvar av Filipinene en meget viktig rolle når det gjaldt å kullkaste tidstabellen for den japanske lynkrig; forsvaret av Bataan og Corregidor ble ikke oppgitt før i første uke av mai 1942. Av avgjørende betydning for situasjonen gjennom de første måneder var det nesten uinnskrenkede sjøherredømme japanerne hadde tilkjempet seg i det sørvestlige Stillehav; det ga dem en full bevegelsesfrihet når det gjaldt disponeringen av styrkene og valg av invasjonretninger, mens på den annen side de alliertes forbindelseslinjer var i en prekær stilling. Her spilte naturligvis begivenhetene i Pearl Harbour og senkningen av de to engelske slagskip utenfor Malakkakysten en skjebnesvanger rolle: de allierte sto praktisk talt blottet for artilleriskip overfor en meget sterk japansk slagflåte. Men selv om katastrofen i Pearl Harbour kunne vært undgått, ville den amerikanske flåte likevel neppe ha kunnet gripe avgjørende inn under denne fase av operasjonene etter tapet av de vestlige baser Hongkong, Guam og Wake. Selv den sterkeste flåte er praktisk talt verdiløs hvis den ikke kan operere i rimelig avstand fra sine baser og få fornyet sine forråd av brensel, ammu-

isjon osv. Og avstandene i Stillehavet er så enorme at de fremskutte baser blir av vital betydning. Fra Pearl Harbour til Filipinene er det f.eks. 800 nautiske mil, så selv en sterk amerikansk flåte basert på Hawaii ville ikke ha kunnet greie å gripe avgjørende inn under kampene i det sørvestlige Stillehav, så meget mer som disse farvann var oversådd av japanske støttepunkter.

Det var to strategiske hovedmål de allierte måtte konsentrere seg om: å hindre at den japanske Malakka-Burma-offensiv utviklet seg til en trussel mot India, og å sette en stopper for et invasjonforetagende rettet mot Australia. Det ble gjort en voldsom kraftanstrengelse for å overføre (særlig amerikanske) stridskrefter til Australia, noe som lyktes i tide - men forutsetningen var at man oppga de rike hollandske Sundaøyer. På Burma-fronten lyktes det også å stanse japanerne til regntiden umuliggjorde videre operasjoner, og det samme resultat oppnådde man ved en desperat kraftinnsats i Ny-Guineas jungler, hvor japanerne etter å ha tatt mesteparten av øyastette fram mot Port Moresby, en nøkkelposisjon for et invasjonforetagende mot Australia.

Sin første alvorlige motgang møtte japanerne under slaget i Korallhavet den 7.-8. mai 1942, det første sjøslag i historien hvor overflateskipene overhodet ikke vekslet et skudd, men hvor fly fra amerikanske hangarskip tilføyd en stor japansk invasjonsflåte alvorlige tap og tvang dem til å vende om. Dette fjernet, sammen med stillingskrigen på Ny-Guinea, den øyeblikkelige trussel mot Australia, og betegner slutten på den rent defensive fase i den allierte krigførsel i Stillehavet. En måned senere, den 4.-7. juni, ble et nytt japansk invasjonforetagende knust, denne gang ved det amerikanske støttepunkt Midway Island, hvor en stor japansk flåtestyrke ble tilføyd høyst alvorlige tap. Det betegner slutten på den japanske offensiv; kreftene som var satt inn og til dels forbrukt under de første seks måneders kamper, strakk ikke lengre til for aksjoner av større format. Et par måneders relativ stillhet og kraftbalanse fulgte, og imens vokste de alliertes styrke; resultatene av den amerikanske opprustning som hadde satt inn for alvor i 1940-41, begynte å gjøre seg gjeldende.

Allikevel er det forbausende når man tenker på de alliertes militære maktesløshet i begynnelsen av 1942, at de allerede den 7. august samme år kunne ta offensiven ved den overraskende landgang på Salomon-øyene. Det var selvfølgelig en aksjon av begrenset omfang, den kostet atskillig og framgangen var langsom. Allikevel var den av meget stor betydning, fordi det moralsk betydde meget at initiativet delvis var gått over til de allierte, fordi man samlet verdifulle erfaringer om amfibie-operasjoner i disse strøk og fordi operasjonen trygget de amerikansk-australske forbindelseslinjer i flanken. Først over et år senere hadde imidlertid de allierte (og da særlig amerikanerne) nådd en slik styrke at de kunne sette i gang mer ærgjerrige operasjoner og øke tempoet.

Kampene på Salomon-øyene hadde foregått etter "fra-øye-til-øy-prinsippet". Det var kostbart og gikk langsomt; det var den eneste mulige linje de allierte kunne velge med de begrensede resurser som dengang sto til rådighet, men det var ganske tydelig at på den måten ville det ta uforholdsmessig lang tid å rense Stillehavet. Fra høsten 1943 av kunne de allierte monstre en overmakt i luften og på sjøen som tillot en annen strategi. For det første begynte nå USA's produksjons-overlegenhet å vise seg. Siden 1940 er den amerikanske marine vokst til mangedobbelt styrke; antallet skip er øket med 130%, flåtens ildkraft med 300%, personellet med 1500% og marinens flyvåpen med 1400%. Bare siden Pearl Harbour er 6 nye slagskip sjøsatt til dels kjemper på 45 000 tonn, og i løpet av 1943 ble det satt i tjeneste 40 nye hangarskip. Japans nybyggingskala er derimot så beskjedne at den neppe har kunnet oppveie tapene (mens syv av åtte slagskip som ble senket i Pearl Harbour er hevet, reparert, utstyrt med nytt artilleri og satt i tjeneste igjen). Alene den amerikanske flåte i Stillehavet kan nå regnes som dobbelt så sterk som den japanske, samtidig som Italias kapitulasjon og den helt omkastede sjøstrategiske stilling i Middelhavet har frigjort betydelige britiske sjøstridskrefter for tjeneste i det fjerne Østen. Man kan regne med at de allierte for tiden disponerer 25-30 slagskip i Stillehavet mot japanernes høyst 15. Overlegenheten m.h.t. hangarskip og fly er enda meget større; flytapene er som 4 til 1 i de alliertes favør.

De nye allierte operasjoner ble innledet med landgangen på Gilbert-øyene den 20. nov. 1943. Den 14. desember fulgte landgangen på New Britain i Bismarck-arkipelet, og den 30. januar 1944 kom landgangen på Marshall-øyene da de allierte for første gang satte foten på gammelt japansk territorium. Alle disse øygruppene er nå, med mindre unntak, på de alliertes hender. Operasjonen mot Marshalløyene er karakteristisk for den nye fase i kampen som kjennetegnes ved de alliertes enorme overlegenhet i materiell. Der var konsentrert en flåtestyrke på 2 millioner tonn, og disse krigsskip og deres fly overdengte de japanske stillinger på øyene med 15 000 tonn bomber og granater før troppene gikk iland. Amerikanernes tap var da også overordentlig små, i motsetning til hva de hadde vært under de tidligere operasjoner. Det er betegnende for styrkeforholdet at japanerne i den senere tid helt har veket tilbake fra å ta opp kampen til sjøss; ikke under noen av de senere operasjoner har de satt inn sine overflateskip, og den tidligere hovedbasis på Truk (Karolinene) er oppgitt etter de amerikanske angrep på den.

Ser man på kartet, avtegner den strategiske mening med de senere operasjoner i Stillehavet seg klart. De allierte foretar store, omgående bevegelser (i stedet for å hoppe meysommelig fra øy til øy), og isolerer dermed en rekke japanske støttepunkter som på denne måte nøytraliseres og ikke behøver å nedkjempes ett for ett. I et videre perspektiv peker bevegelsene tydelig på den hensikt å avskjære livsåren i japanernes nyerobrede imperium i det sørvestlige Stillehav: skipsfarten gjennom China-havet til Sundaøyene og Malakka, som kjefte i en kjempemessig tang trekker de alliertes angrepsbevegelser seg fram mot Filippinene, den nordlige over Marshall-øyene og Karolinene, den sørlige over Ny-Guinea, hvor MacArthurs tropper nylig gjorde et sprang på 800 km. Den videre støtetrening peker umiskjennelig på Filippinene, som har en avgjørende strategisk beliggenhet i disse farvann.

Bestrepelsene for å avskjære den japanske sjefart kommer i relieff når man ser på tonnasjesituasjonen. Man regner at Japan for å opprettholde fullt effektive forbindelser med det veldige øyrike det nå har herrredømmet over, ville trenge en koffardi-tonnasje på ca. 20 millioner tonn. De disponerer imidlertid bare ca. 7 millioner tonn, og kan neppe engang erstatte avgangen med nybygninger: de allierte har senket eller alvorlig skadet ca. 600 handelsfartøyer. Allerede på forhånd er således de japanske sjøforbindelser ytterst anstrengte, og vil bli mer og mer utsatt ettersom de allierte skyter sine posisjoner fram mot Filippinene og Formosastredet. De allierte retter nå et direkte og høyst følelig trykk mot de japanske forbindelseslinjer som kan komme til å få uoverskuelige konsekvenser for de japanske posisjoner i Sørøstasia. Og til sjøss og i luften er japanerne allerede så underlegne at de ikke lengre formår å utnytte de indre linjer, som er blitt for lange til å muliggjøre de lynsnare kraftkonsentrasjoner.

Japanernes første linje i Stillehavet er alt gjennombrutt. Nå står kampen om annen linje, Ny-Guinea-Karolinene, hvis flanker de allierte er i ferd med å bøye tilbake til Palau-Molukkene og Guam. Lykkes det, vil det være etablert en basislinje Ny-Guinea-Palau, som kan muliggjøre en avgjørende operasjon mot Filippinene. Forøvrig har også det fjerne Østen sitt "annen front-problem"; det har hittil ikke lyktes å utøve et så sterkt offensivt trykk på Burma-fronten at det har hatt avgjørende betydning, men det er mulig at flytningen av Mountbattens hovedkvarter til Ceylon og det britiske angrep på Sabang (ved Sumatras nordspiss) nylig, er tegn på at en vestfront også her står foran opprettelsen.

Men det er to ting man alltid må ta i betraktning når man analyserer situasjonen i Stillehavet: for det første at alle avstander og dimensjoner er langt større enn våre vanlige kartter (i målestokk 1: 30 000 000 o.l.) gir inntrykk av, for det annet at den allierte overledelse har satt krigen i Europa først på programmet, og ikke før den er avsluttet vil og kan legge full tyngde i operasjonene i Stillehavet.

- o -

Arbeidstjenesten

Husk parolen om at arbeidstjenesten skal saboteres i år. Hver norsk mann og kvinne må gjøre sitt: Råd de unge til ikke å møte fram til sesjon eller tjeneste. Stå dem bi med all slags hjelp hvis de får ubehageligheter fordi de nekter å møte!

- o -

Demokratienes krigføring.

Dag og natt tordner veldige allierte luftarmadaer inn over Tyskland for å slippe sin dødbringende last over Tysklands byer. Store deler av den tyske krigsindustri er allerede satt ut av spillet som følge av disse voldsomme slag, og kommunikasjonsnettene er sterkt lemlestet.

Men samtidig har den tyske sivilbefolkningen veldige tap. Tusenvis av sivile, mest kvinner og barn kanskje, mister livet i dette inferno eller de blir lemlestet for livet. Det går kanskje verst ut over dem som har minst ansvar for Hitlertysklands grusomme forbrytelser. Derfor rettes det iblant kraftige angrep mot den allierte "terrorbombingen" fra de alliertes egen leir. Det klages over at demokratene er begynt å bruke nazistiske metoder, at vi har lært for meget av nazistene.

I de okkuperte land hører man ofte de samme argumenter brukt mot sabotører og mot dem som likviderer angivere og framtrepende nazister. "disse terrormetodene ødelegger bare oss selv", heter det. Hvis en enkeltperson ikke ønsker å følge en hjemmefrontparole sier han gjerne at han "ikke som en nazist vil følge en hvilken som helst parole han synes er idiotisk".

Spørsmålet om demokratiske mål og midler kontra nazistiske blir med andre ord stadig mer framtrepende. Da demokratiene ennå kjempet en nesten håp løs kamp mot overmakten, var ikke dette blitt noe spørsmål. Dengang ble kampen bare preget av demokratienes beste defensive egenskaper som gav oss styrke og mot i kampen. Englands strålende kamp i 1940 og 41 viste frie menneskers enestående heroisme i nødens stund; og vårt eget folks ukuelige optimisme i de mørkeste dagene viste et fritt folks sterke moral. Men nå er demokratiene blitt sterke. Nå kan de slå fra seg med kraft; og det vil nødvendigvis også bety voldsomme metoder.

Er det sant av vi fører krig med udemokratiske metoder? Er det sant at demokratiene står i fare for å forspille sine idealer på veien mot seiren? Er terrorbombing og attentater midler som ikke kan føre fram til målet vårt til frihetens, demokratiets og humanitetens seir? Blir vi ødelagt av krigen?

Vi blir nok iethvertfall hverken humane eller tolerante av å krige. Men det er ikke først og framst vår feil. Det var nazistene som begynte krigen. De truet oss, og alt vi lever for, med undergang - de tvang oss til en kamp på liv og død. Demokratiene førte inn i det siste ettergivenhetens politikk og akkorderte med sine idealer - for å prøve å slippe kampen. Men tilslutt måtte vi kjempe - på avgrunnens rand - og vi har ennå ikke vunnet. Ennå kan millioner ulykkelige, hjelpeløse mennesker reddes fra lidelser og død hvis vi klarer å forkorte krigen. Ennå kan vi kanskje redde noen jøder og polakker fra bedlenes ugerninger; og det kan med god grunn sies at det vil være humant å forkorte krigen selvom det skulle gå ut over Tysklands sivilbefolkning. Det vil spare millioner av andre mennesker som er mindre ansvarlig for krigen, for uhyre lidelser.

Skal vi diskutere demokratiske mål og midler, må vi være klar over hvem vi kjemper mot. For vår motstander er alle midler tillatt, og med humane metoder ville vi ikke ha mange sjangser. Selvfølgelig kunne vi "dø med ære". Vi kunne gå inn i undergangen med "humanitet og kultur". Men ville vi tjene våre idealer på denne måten? Demokratiene må ikke gi diktaturene frihet til å slå demokratiene ned! Det vil være å drive den demokratiske frihet for langt å la den gå under på den måten. Vi gagnar ikke demokratiene ved å la diktaturet få fritt slag. Skal vi redde friheten i et demokratisk samfund, så må vi være villige til å slå ned diktaturtrusselen med makt; og hvis demokratiet skal overleve i kampen mot nazistene, må det også benytte de midler som fører fram. Nazistene gir seg ikke for humane metoder. Det har de vist tydelig nok.

Vi er vel ikke demokrater bare for vår egen skyld, fordi det passer oss å leve og dø med en aristokratisk holdning, preget av humanitet og kultur? Vi er demokrater og humanister fordi vi ønsker en lykkelig verden hvor mennesker kan leve i fred og frihet. Vi har tatt opp kampen mot nazistene fordi vi vil redde menneskeheten fra forfølgelser og terror, fordi vi vil redde humanitet og rettsidealer for verden. Det er bedre at de som bekjenner seg til demokrati og rettsikkerhet, vinner kampen ved hjelp av voldsomme midler enn at de nihilistiske barbarer skal slå dem ned.

Det er svært mange mennesker som vil la andre slåss for seg. Til å begynne med het det ofte at det var Englands sak å føre krigen. Det var England som skulle føre demokratiens kamp. Det angikk ikke oss. Ofte forsvarer demokratiens kamp av mennesker som selv er uvillige til å ta de ubehagelige jobbene. Selvfølgelig kan det forsvarer å være konsekvent pasifist. Men man må vite at pasifisme er det eneste som kan redde verden, så må man også reise seg mot enhver benyttelse av vold, hvorfra den enn kommer. Men man har ikke lov til å velsigne de alliertes kamp, håpe på deres seier og selv nekte å slåss fordi man ikke orker å bruke våpen. Disse mennesker vet at verden blir utholdelig hvis nazistene seirer, de ønsker at de allierte skal fortsette krigen, men de vil ikke selv ta en ubehagelig jobb. De få overbeviste pasifister, som forkaster enhver benyttelse av vold, som ikke vil forsvarer seg; men som villig ofrer alt for sin tro og idag sitter i konsentrasjonsleirene, dem må man beundre selv om man er uenige med dem. De derimot, som lar andre gjøre "jobben", har en svak moralsk stilling. Det er svært få av de alliertes soldater som ikke hater krigen, som ikke blir kvalme av å skyte andre mennesker. Men de gjør sin innsats fordi de føler ansvaret.

Mange av de mennesker som helst vil slippe å være frontsoldater, ønsker kanskje å være med i Røde Kors-arbeidet isteden, for sin sjelefreds skyld. Men i mange tilfeller vil det være feighet å overlate skytingen og bombing en til andre. Når man vil at jobben skal utføres, må man selv være villig til å ta den. Ellers vil det hele minne litt om helerens forhold til Stjerlene. Vi skal alle være villige til å gjøre vår tunge innsats i kampen.

De politiske forhold i Syd-Amerika.

Siden sommeren 1943 er det med makt blitt etablert diktatur i to sydamerikanske stater, Argentina og Bolivia, og i iallfall to andre, Chile og Peru, påstår regjeringene at de har slått ned forsøk på statskupp. Denne politiske uro er ikke særlig tilfredsstillende. I forrige hundreår var Sydamerikas politiske spill voldsomt og skiftende. Colombia hadde 10 borgerkriger og mange mindre opprør, Bolivia hadde 60 revolusjoner. Det 20. århundre bragte med seg noe mer stabile forhold. Regjeringene skiftet ikke så ofte lengre og de ble dannet etter normale politiske metoder. Det er underlig at Sydamerika vender tilbake til diktaturet nå når verdens to mektigste demokratier snart har knust naziregimet.

Diktaturene i Sydamerika har hittil vært skapt på den måten at en enkelt mann eller en mindre gruppe - støttet av heren - har grepet makten over de centrale institusjoner i staten. Slike kupp har kunnet gjennomføres fordi de politisk skolerte i de sydamerikanske republikkene er meget få sammenliknet med den store masse av fattige og uvitende innbyggere. En offentlig mening, slik som i våre demokratier, eksisterer så og si ikke. Nasjonalismen er sterk i disse republikker; den blir styrket av det faktum at så meget av landenes kapitalverdier er på utenlandsk hender. Særlig er eiendomsretten til jorden en stadig kilde til uro og kranjel. I hver republik er det også en her som ikke har stort annet å gjøre enn å drive politikk; de unge offiserene har oftest gjeld, - vellykket politisk intrigespill er den fortreste måten å bli rik på -, og man mener at naziagenter med stort hell har lagt ut anselige summer for å betale offiserenes gjeld. Dessuten er det tyske kolonier i nesten hver eneste republikk. Italienerne har i stort antall slått seg ned i Argentina og Brasil. Både Peru og Brasil har en blomstrende japansk koloni. Ikke alle kolonistene er aksetilhengere - det er f. eks. mange tyske flyktninger blandt dem - men overalt fins det nazigrupper og i hver eneste sammensvergelse i de siste årene har akseagenter i noen grad vært implisert.

Krigen har satt fart i de stabiliserende kreftene i Sydamerika. Planene om en pan-amerikansk union er blitt styrket ved de tre konferanser i Panama, Havana og Rio de Janeiro. Ledelsen i USA har gått inn for samarbeid med Sydamerika og amerikansk økonomisk hjelp har bragt de sydamerikanske land velstand. Men på den annen side har skipsfartsvansker i noen grad ført til økonomiske forviklinger, produsenter uten markeder og konsumenter uten varer har vært misfornøyde og aksepropagandaen har vokst enormt under krig

De enkelte land: De sydamerikanske statene kan deles inn i to grupper: 1) de hvor de demokratiske tendensene er overveiende og 2) de hvor det enten er diktatur eller hvor tendensene synes å gå i den retning.

Av de siste stater er Argentina den mektigste. Det er mange grunner til at det ble diktatur i Argentina: Frykt for dominerende amerikansk innflytelse, sterk nasjonalisme, en ubeskjeftiget her, akseintriger, økonomisk forvirring osv. Dertilkom det tidligere Castilleregimets politiske korrupsjon. Forsommeren 1943 tok general Ramirez makten. Han fulgte en strengt isolasjonistisk linje i opposisjon til USA, og bygget opp et fullstendig fascistisk regime. I januar i år brøt imidlertid Argentina med aksene. (Hermed står alle Sydamerikas stater på de alliertes side, Brasil, Colombia og Bolivia endog som krigsførende.) Når Ramirez gikk til dette skritt skyldtes det bl. a. at forholdet til USA var blitt så dårlig at man måtte vente at Washington ville ta til økonomiske sanksjoner. Dette ville ramme dobbelt hårdt fordi Brasil nå er i ferd med å erobre Argentinas stilling som politisk og økonomisk leder sør for Panama. Ved et kupp i vinter grep en annen antidemokratisk fraksjon makten. Den nye president Farrell og hans høyre hånd oberst Peron, fører en ikke særlig proalliert politikk og Washington er lite fornøyd med Argentinas holdning.

Også i Bolivia lå forholdene tilrette for diktatur: skrikende fattigdom og nød, herens kontroll over politikken, tysk propaganda, attentater og en beveget politisk tradisjon med kriger og uhyggelige nedslaktninger. Den nåværende Villareal-regjeringen omfatter både radikale og militære elementer, nazi sympatisører og konservative. Det er ennå i det blå om hovedvekten i dette politiske program vil bli lagt på sosialisme eller nasjonalisme.

I Paraguay, Peru og Ecuador er det ikke utenkelig at det kan finne sted statskupp. Paraguay er alt et diktatur. Da general Morinigo i 1940 ble president forkynte han at han ville organisere en ny stat på disiplin, hierarki og orden. Han ville gå inn for sosiallovgivning, men ville ikke ha noe av politiske diskusjoner. Under etableringen av den nye stat gikk man voldsomt fram. Økonomisk er Paraguay meget fattig og har hittil vært kontrollert av Argentina. Morinigoregimet har satt igjennom de anti-akse foranstaltninger som man ble enige om på Rio-konferansen og har gått tilfelle mot femtekolonnen. Landet vil gjerne ha økonomisk hjelp fra USA bl. a. for å utbygge sitt veinett og håper på intimere forbindelser med den voksende økonomiske makt Brasil. Og skjønt Paraguay er et diktatur er det ikke politisk under Argentinas herredømme.

Peru er et halvdiktatur. Presidenten dr. Prado er liberaler, men har følger sine forgjengeres diktatoriske tradisjoner. Konstitusjonen er demokratisk i sin form, men hvis det ble holdt fri valg er det sansynlig at "Aristas", en radikal innfødt bevegelse ville feie over landet. Det nåværende regime støtter seg på de militære og godseierne og kjemper uten hell mot Perus ødeleggende fattigdom. Peruvianerne liker ikke utlendinger, men offisielt går Peru inn for pan-amerikanismen og har med glede tatt imot amerikansk kapital for å sette igjennom sine nye jern- og stålplaner. Amerikanske fly bruker også peruvianske baser.

Også Ecuador er i formen demokratisk, men presidenten regjerer faktisk nokså eneveldig. President Arro-

ses periode leper ut år, og så urolig og omskiftende har politikken vært i dette land, at han i tilfelle er den første president siden 1924 som har regjært ut sin periode. Urolighetene i Ecuador skyldes skrikende fattigdom, fonteklonne-aktivitet, store landeieendemer og mangel på industri. I 1941 kriget Ecuador med Peru i anledning en grensetvist. Man kom til en slags overenskomst i 1942, men lot råder fremdeles stor bitterhet.

Chile er mer politisk modent enn de fleste sydamerikanske land. Det har en regjering med representanter fra sentrums- og de radikale partiene. Kommunistene er ikke med og president Rios får en viss støtte fra de moderate på høyre fløy. Landets økonomiske liv er ikke sikkert funderet; den industrielle utvikling er liten, og lite er blitt gjort, selv av denne "radikale" regjering for å dele opp de veldige landeieendemene. Det er en stor tysk koloni i landet, heron inneholder utilfredse elementer og ekstreme nasjonale grupper som med fiendtlighet på USA. At det i Chile eksisterer radikale partier og i noen grad organisasjoner blandt de arbeidende klasser, blir på høyre fløy betraktet som en spesiell grunn til å oppføre seg brutalt. Utvilsomt er det meget brennbart stoff i Chile og Rios regjering sitter ikke særlig sikkert.

De østlige republikker: Det er farlig å generalisere når det gjelder sydamerikansk politikk, men det er sannsynlig at det er minst fare for diktatur i Uruguay, Brasil, Venezuela og Colombia. Uruguay under president dr. Ameghino er et sosialt framskrittendemokrati. Landets sosiallovgivning ligger langt foran de andre sydamerikanske stater og ble satt igjennom mange år før Roosevelt's New Deal. Det er mindre skrikende sosiale misforhold i Uruguay og en bedre jordordning enn noe annet sted i Sydamerika. Landet har en ubehagelig 5. kolonne og er økonomisk meget avhengig av Argentina, men faren for diktatur er likevel mindre enn hos noen av naboene.

Brasil har et moderat persondiktatur. Dr. Getulio Vargas har kontrollert brasiliansk politikk siden statskuppet i 1930. Regimet er tolerant. Endog dette flender innrammer at av en befolkning på 40 millioner er det bare ca. 500 politiske fanger. Vargas er populær og går omkring uten vakt. Han har ikke noe stort parti og støtter seg ikke på noen særlige klikker. Ikke noe annet land har gått slik inn for USA's deltagelse i forsvaret av og økonomiske hjelp til Sydamerika. Brasil har benyttet krigen og de rundhåndede amerikanske kreditter til å sette igang industrialisering. Regjeringens økonomiske politikk ligner Tyrkias - statsdrift i det vesentligste, men ikke noen dogmatisk utelukkelse av privat kapital. Levestandarden er betraktelig hevet i de siste ti år. Det er et stort antall tyske emigranter i landet, men mange av dem er ikke-nazister. Brasil er (lik som Colombia og Bolivia) krigførende på alliert side og president Vargas har gitt løfte om å innføre et mer demokratisk styresett.

Inntil 1935 ble Venezuela regjert av en av de mest brutale diktatorer som har eksistert i Sydamerika. Da president Gomez døde, ble hans krigsminister Lopez Contreras president. Han gjorde slutt på tyranniet, innførte en økonomisk treårsplan, gjennomførte iallfall tillap til parlamentarisk styresett, innførte pressefrihet og tillot dannelse av nye politiske partier. Hans etterfølger president Medina, følger samme linje. Venezuela er i den lykkelige situasjon at det ikke har noen tysk koloni eller femte kolonne, men til gjengjeld har landet en høpløst dårlig økonomisk stilling. Man har hjulpet opp oljeindustrien i en slik grad at man har neglignert de andre økonomiske virksomheter, særlig jordbruket. Dette holder man nå på å råde bot på, men fattigdommen er fremdeles stor.

Colombia har sammen med Uruguay hatt det beste ord på seg i de senere år. De velstående klasser er opplyste og i det brede lag i folket er det en sterk støtte for regionalt selvstyre og de enkelte distrikter har en nokså sterk stilling. Det er heller ikke meget ytterliggående nasjonalisme i Colombia.

Et overblikk over de politiske forhold i Sydamerika gir et noe forvirret inntrykk. Det er to grupper som står nokså sterkt mot hverandre - den argentinske "gruppe" som representerer politisk og økonomisk isolasjon, opposisjon mot fremmede land og diktatorisk styresett - og den brasilianske "gruppe" som med USA's støtte arbeider for det pan-amerikanske ideal, for industrialiseringen av det sydamerikanske kontinent med amerikansk og mulignes britisk hjelp, og for å vurdte tilbake til demokratiske metoder.

K R O N I K K E N

nr. 8

Vi er nå nådd fram til den avsluttende fase i krigen - fram til det tidspunkt vi i disse lange årene har talt om og lengtet etter. Det er invasjonens tid - befrielsen av vårt land og resten av det okkuperte Europa er forestående. Det blir en krevende tid for vårt folk. Mange av oss har kanskje tenkt av tyskerne skulle måtte trekke seg ut av Norge uten kamp etter et fullstendig nederlag på andre fronter og at vi ikke skulle behøve å kjempe en virkelig kamp på liv og død. Idag må vi se det faktum i øynene at vi nordmenn må gjøre en virkelig frontinnsats med eller uten våpen i hånd for å redde oss selv og landet vårt. Vi er i krig med Tyskland - har vært det siden april 1940 - men først i disse dager begynner den avgjørende kamp hvis utfall kommer til å bestemme hele vårt folks - og kanskje mest vår ungdoms - skjebne.

Det ser ut til at Quisling og hans drabanter vil prøve å mobilisere vår beste ungdom til kamp på Tysklands side. Med alle tenkelige midler og gjennom aviser og møter etc. vil nazistene prøve å lamme vårt folks demmekraft for å legge forholdene til rette for mobiliseringen av det norske folk.

Hvis vi blir mobilisert har vi bare ett svar å gi: Alt det som gjør livet verd å leve for oss vil bli trampet til jorden hvis aksemaktene vinner denne krigen. Vi hverken kan eller vil - under noen omstendighet - yte tyskerne noen hjelp i denne avgjørende fasen i krigen, rydde veien for vår egen undergang.

Det blir nå helt nødvendig at alle følger de paroler som hjemmefrontens ledelse sender ut. Stå sammen og vær sterke!

LEVE NORGE!

UKEN SOM GIKK (11. - 17. mai).

Norges pakt med de allierte. Det som den tysk-dirigerte presse i Norge har gjort til ukens hovedbegivenhet, de norsk-britisk-amerikansk-russiske avtaler er i virkeligheten slett ikke noen sensasjon, men en ganske ordinær og naturlig sak under de foreliggende omstendigheter.

Forholdet er jo i all sin enkelthet dette: Norge er okkupert av tyskerne. Vi kan ikke få dem ut ved egen hjelp alene; vår befrielse må bli et ledd i oppgjøret mellom stormaktene. Enten må våre alliertes tropper komme hit og kaste tyskerne ut, eller de må tilføye den tyske krigsmakt et avgjørende nederlag på andre krigskueplasser, slik at Tyskland tvinges til å oppgi okkupasjonen av vårt land. På hvilken av disse to måter frigjøringen av Norge kommer til å skje, kan vi ikke si idag.

Det er også ganske klart at hvorvidt det kommer til å bli gjort invasjon i Norge, er et spørsmål som bare kan avgjøres av den allierte overledelse, og som vi ikke kan øve noen bestemmende innflytelse over - like lite som franskmenn, hollendere, belgiere, dansker eller andre okkuperte folk kan gjøre det for sine lands vedkommende. Valg av operasjonsområder er et militært hensiktsmessighetsspørsmål, til dels avhengig av hvordan begivenhetene etter hvert utvikler seg, og det er naturligvis bare den allierte overkommando med dens oversikt over situasjonen i sin helhet som her kan treffe avgjørelsen, med full myndighet og under fullt ansvar. Alt dette skulle være selvvinnlysene for enhver med noe begrep om militær og politisk tenkning.

Hva nordmenn kan og bør gjøre - og hva regjeringen i London ganske riktig har gjort - er imidlertid å arbeide for at en eventuell innmarsj i Norge vil der minst mulig vansker og ulemper ut over det militært uundgåelige, f. eks. ved inngrep i sivilbefolkningens liv, i administrasjonen og på annen måte. Det er ønskelig at siviladministrasjonen, så snart de militære hensyn overhodet gjør det mulig, overtas av norske myndigheter; de kan, med sitt kjennskap til forholdene, arbeide langt mer effektivt og friksjonsfritt enn folk utenfra.

Det regjeringen har oppnådd ved sine forhandlinger med stormaktene, er nettopp tilsagn om at så vil skje. Det er en innrømmelse til norske interesser den har oppnådd. Hvis den hadde forsømt å arbeide for en slik avtale, hadde man med rette kunnet bebreide den. Ikke nå.

De avtaler Norge har sluttet med England, USA og Russland inneholder de samme bestemmelser som andre okkuperte land f. eks. Holland og Belgia, har i sine avtaler med de allierte stormakter; vi har oppnådd like gode betingelser

som noen annen stat. Avtalene er av midlertidig og praktisk art. De forutsetter at den allierte militære ledelse i den første tid må ha den høyeste sivil myndighet ved siden av den militære, for å oppnå den størst mulige slagkraft overfor fienden. Så snart krigshandlingene er opphørt, skal imidlertid makten gå over til norske myndigheter, dog med det (selysagte) forbehold at hvis krigen kommer til å bli ført videre fra vårt land, må de allierte ha ledighet til å forføy over de midler som er nødvendige for deres militære formål. Norges stilling som suverent udelølig rike garanteres, og ingen utenforstående vil blanda seg i Norges indre forhold når krigen er slutt.

Når vårt land befinner seg i krig, er okkupert og ønsker å bli befridd, må man virkelig spørreseg selv hva mer man egentlig skulle kunne forlange av avtaler med de allierte stormakter. Utenriksminister Trygve Lie fremhevet også i sin radiotale om avtalene at de er i full overensstemmelse med Atlanterhavs-erklæringen, at all tale om landavståelse er nonsens, at vi må være glade for den faste og konkrete form avtalene har fått, og fordi stormaktene gjennom disse avtaler har vist at de vil gjenopprette et fritt Norge, med fullt selvstyre, og sikre landets integritet.

Den tyske propaganda har, som så ofte før, stilt saken fullstendig på hodet, og dens påstander er et håpløst villhiss av løgner, fortelser og forvanskninger. "nå en gang vil det vise seg at den har undervurdert sitt norske publikum. Det er ellers betegnende at det ikke er mot avtalene med England og USA, men mot avtalen med Russland pressen har fått ordre om å rase i tre uker. Det hele avslører seg altså som en ny versjon av den gamle, velkjente skrekpropaganda med bollsjevismen, og arbeider med de samme primitive, irrasjonelle skremslar. Ingen andre enn de som lider av uhelbredelig russeskrek vil bite på den.

At Norge, med sin geografiske stilling, har sluttet en avtale også med russerne, er en selvsagt ting. Det skulle bare mangle at man ikke hadde gjort det! Slik den militargeografiske situasjon er for vårt land, er det vel så sannsynlig at det blir tale om en russisk innmarsj som en vestalliert. Russerne har jo i nord en landfront ikke langt fra norsk område, og hvis Dietls nordfinske front bryter sammen, er det ganske klart at ingen kan eller vil hindre russerne i å forfølge fienden inn på norsk territorium. At man da på forhånd har skapt klare linjer m.h.t. spørsmålet om den sivile administrasjon osv., er naturligvis en fordel. Hva mon den tyske propaganda ville sagt hvis regjeringen hadde sluttet slike avtaler med England og USA men overfor russerne? Disse spørsmål være svevende?

Den allierte offensiv i Italia er ukens virkelige begivenhet. I all stillhet har ledelsen her foretatt en vanskelig, men meget vellykket rokade, idet den kampvante britiske 8. armé er overført fra kystsektoren i øst til avsnittet ved Cassino og Liri-dalen. På sin venstre flanke har den frie franske styrker, og helt ute ved vestkysten opererer den amerikanske 5. armé, med sterke flåtestirdskrefter som flankestøtte. Etter en overodentlig intens artilleriforbereidelse om kvelden torsdag den 11. mai - 2400 kanoner var satt inn gikk de tre grupper til angrep mot den tyske Gustav-linje, som må forutsettes å være sterkt utbygd og som kan støtte seg til sterke naturlige sperrestillinger. Tyskerne, som har satt inn elite-divisjoner i forsvaret, biter også kraftig fra seg, men allerede etter de første 5-6 dager kan de allierte notere framgang i flere viktige avsnitt, særlig i den sektor hvor franskmennene opererer. Flere byer og strategiske nøkkelstillinger er erobret, bl.a. Castellforte og Monte Majo, og inntil tirsdag den 16. mai var det bragt inn 3000 tyske fanger, et ganske betydelig antall når man tar stridsforholdene i betraktning. Det later til at Gustav-linjen på vesentlige punkter er gjennombruddt, men det vil være for sangvinsk å regne med en lett og rask videre frammarsj i dette terreng, hvis da tyskerne velger å holde sine stillinger lenger mulig. Naturforholdene, f. eks. i Liridalen, er slik, sier en korrespondent at det er vanskelig nok å reise igjennom den, for ikke å tale om å kjempe seg igjennom.

Det interessanteste ved det nye allierte initiativ i Italia er imidlertid hvordan det skal innordnes i en videre strategisk sammenheng. General Alexander, som leder operasjonene, ga et fingerpek i sin dagsordre til troppene før angrepet: "De allierte styrker samles nå til de endelige slag, til sjøs forstst. siste st

Russlands utenrikspolitikk.

av J. Skive

Intet annet lands utenrikspolitikk har vært gjenstand for så mange misforståelser og feiltolkninger som Russlands. Derfor står den også for mange ennesker i et noe skremmende skjær. I virkeligheten er den ganske klar og enkel hvis man betrakter den fordomsfritt og nøkternt, i lys av de historiske forutsetninger og de grunnleggende interesser russisk politikk må bygge på gjennom alle ytre omskiftelser.

Gjennom så å si hele tidsrommet mellom forrige verdenskrig og denne har Russlands forhold til den øvrige verden vært bestemt av at Sovjetsamveldet er en kommunistisk stat. Det hadde en dobbelt betydning: de "kapitalistiske" stormakter følte selve eksistensen av en slik stat som en trussel mot sin egen samfundsordning, og sovjetregimets menn følte seg på sin side som støttespillere for verdensrevolusjonen. Under den russiske borgerkrig som fulgte revolusjonen av 1917, støttet stormaktene de hvite mot de røde, mens de røde på sin side søkte å reise arbeidermassene i de andre land mot det bestående samfundssystem. Resultatet ble naturligvis et mer eller mindre åpent motsetningsforhold og en gjensidig følelse av mistillit som hang meget lenge igjen, ja som det er spor av den dag idag. Mest utpreget gjorde rivningene seg gjeldende i begynnelsen av mellomkrigstiden; sovjetstaten var da ennå et nytt og derfor så meget mer skremmende system, mens på den annen side de sociale og politiske forhold i det øvrige Europa var alt annet enn stabile etter verdenskrigens påkjenninger. Til det kom at den tids sovjetpolitikere var aggressivt innstillet, de regnet med at verdensrevolusjonen var umiddelbart forestående. Ideologisk fikk dette uttrykk i Trotskijs tese om "den permanente revolusjon"; han mente at det kommunistiske Russlands skjebne var begjæret hvis ikke revolusjonen seiret også i verden forøvrig; sovjetsystemet kunne ikke gjennomføres i ett land, omgitt av kapitalistiske stater: de ville øste seg over det og tilintetgjøre det.

Utviklingen tok imidlertid en ganske annen retning enn man på begge sider hadde regnet med i begynnelsen av 1920-årene. Den revolusjonære bølge sank tilbake i Vesteuropa; men russerne tok fatt på å bygge opp et kommunistisk system i ett enkelt land; det viste seg at det var mulig, mens verdensrevolusjonen var en drøm. Det var dette forhold som lå på bunnen av den mangeårige maktkamp mellom Stalin og Trotskij. Trotskij og verdensrevolusjonens de tapte, Stalin og femårsplanenes realiteter seiret. Det betydde en utvikling bort fra verdensrevolusjons-romantikken mot realpolitikken, fra den teoretiske marxismes klassekamp-politikk mot en virkelighetsnær russisk nasjonalpolitikk, bestemt av geografiske, økonomiske og militære realiteter.

Det tok naturligvis tid før denne utvikling ble helt klar, og i mellomtiden virket de gamle agitasjonsformler videre i begge leire og bidrog sammen med fordommer og tankevaner til å holde liv i motsetningsforholdet, langt ut over den tid da det reelle grunnlag for det hadde opphørt å eksistere. Man er det særlig utpreget i forholdet mellom Russland og England. De to staters livinteresser var i virkeligheten de samme, særlig etter at Tyskland under Hitler igjen hadde begynt å true Europas fred og likevekt. Men russerne hadde vanskelig for å glemme den engelske hjelp til de hvite generaler under borgerkrigen, og engelskmennene hadde vanskelig for å glemme den kommunistiske og antiimperialistiske agitasjon Russland hadde satt igang i India, koloniene og Kina, og ikke minst hadde Englands adel og pengefolk (den krets som Chamberlain representerte) vanskelig for å glemme "den røde fare" som de følte seg særlig truet av.

Dette var bakgrunnen for den ulykkelige europeiske politikk i siste halvdel av 1930-årene, som lot Tyskland vokse seg overmæktig og erobre den ene strategiske posisjon etter den andre, uten at det var mulig å skape en samlet front mot det. Mistilliten var gjensidig, men det må i sannhetens interesse leses at ansvaret i første rekke faller på den politikk som Chamberlain var den typiske eksponent for. Gang på gang ble russerne på direkte fornærmelig måte tatt utenfor ved internasjonale forhandlinger og avgjørelser, under den spanske borgerkrig, ved annekasjonen av Østerrike og i München. De europeiske politikere som hadde ansvaret for dette, så i Tyskland først og framst et "bol-

verk mot bolsjevismen", ja en kan trygt si at for mange av dem var det en ønskedrøm å lede den tyske ekspansjonen østover, å bruke Tyskland til å knekke Russland med under en krig mellom de to stater alene.

Det var meget naturlig at russernes mistenksomhet på denne måten ble skjult. De følte seg isolert og prisgitt, de hadde følelsen av at de bare hadde seg selv å stole på. Samtidig hadde de en langt mer realistisk oppfatning av den tyske fare enn makthaverne i Paris og London, og de tok sine forholdsregler, de forberedte seg på krig ikke bare med Tyskland, men også med Tyskland allierte Japan. Det er bakgrunnen for de tildels ganske drastiske skritt de så seg nødt til å ta i sin egen sikkerhets interesse under en desperat situasjon. Blandt disse skritt var manøvrer med den tysk-russiske vennskapspakt i august 1939, innmarsjen i Polen og de baltiske stater, Finland og Bessarabia. Det var alt sammen aksjoner rettet mot Tyskland, et spill for å vinne tid og besette livsviktige franskutte bastioner for det oppgjør på liv og død som skulle komme.

I denne forbindelse er det også grunn til å si noen ord om de veldige russiske rustningene, som på en avgjørende måte har krysset Hitlers planer. Den tyske propaganda framstiller dem som offensive, rettet mot det øvrige Europa og kaller dem et bevis for russernes erobningsplaner. Som Russlands politiske forøvrig har også dets rustninger tatt sikte på forsvar mot en ganske bestemt angriper, nemlig Tyskland. Det er nok å henvise til de oppgaver som foreligger i tyskernes egen militærlitteratur: Mens de russiske rustningsbudgetter for de siste år før Hitlers seier i Russland dreiet seg om 1 milliard rubler år, d.v.s. en utgift pr. innbygger som svarer nokså nøyaktig til hva Norge på samme tid bevilget til forsvar! - steg de i løpet av årene 1934-40 til ca. 6 milliarder rubler, altså en 50-dobling i de år da Hitler innledet sin angrepspolitikk og tydelig for all verden utpekte Russland som hovedfienden og Ukrainas rikdommer som erobningsmålet.

Når det gjelder framtiden, kan naturligvis ingen si noe med sikkerhet; vi er henvist til å domme så godt vi kan på grunnlag av det som er gått forut, på grunnlag av hva innsiktsfulle og objektive iakttagere kan legge fram av fakta og tolkninger, og på grunnlag av de vitale interesser som i siste instans bestemmer stormaktens utenrikspolitikk, uansett hvilken politisk farderes regime har.

Den historiske utvikling peker avgjort ikke i retning av noen russisk ekspansjonspolitikk, noen sovjet-imperialisme. Det er ikke Russland, men Tyskland som i de siste menneskealdre, fra Bismarck til Hitler, har forstyrret Europas fred, og to ganger gitt støtet til verdenskriger. De krefter av politisk, sosial, økonomisk og psykologisk art som gang på gang driver Tyskland ut i kamp om selve verdensherredømmet, er øyensynlig ikke virksomme i Russland; man kan iallfall ikke peke på kjennsgjerninger som tyder på det.

Det er også klart for enhver som har fulgt med, at Moskva i realiteten har skrinlagt ideene om verdensrevolusjonen og klassekrigen. Det kan være at løsningen av Komintern nå under krigen delvis kan ha som bakgrunn taktiske propagandistiske hensyn, men det er på den annen side ganske klart at det er en helt logisk følge av en utvikling som har foregått gjennom år, fra tider lenge før krigen. Komintern har etterat Stalins "nasjonal-bolsjevisme" sett et i virkeligheten ført en skyggetilværelse, og det fremgår bla. av den amerikanske ambassadør Davies' rapporter til Washington, at når den kommunistiske internasjonale overhodet ble opprettholdt, var det ikke i og for seg av noen interesse for revolusjonær politisk virksomhet i fremmede land, men som en ren forsvarsforanstaltning, i håp om å kunne gjøre de kommunistiske arbeidere til en "femte-kolonne" hos angriperstaten. Man skal heller ikke glemme at sovjetstaten i de 25 år den har eksistert, har vært under forvandlingen til lov; den har fjernet seg ganske langt fra de hardkokte kommunistiske doktriner og har utviklet seg i retning høyre, - her kunne nevnes snesevis av eksempler (b.la. "artel"-formen i jordbruket med den utstrakte private eiendomsrett til jord og husdyr), men det vil føre for langt. Samtidig har utviklingen de fleste andre land gått i retning venstre, og vil sikkert gjøre det i enda mer utpreget grad som et resultat av den pågående krig og dens ettervirkninger. Det er en utjevning og gjensidig tilnærmelse som finner sted, og selv om det naturligvis ennå er betydelig forskjell på samfunnsystemene, er motsetningsforholdet ikke av den art at det kan tenkes å føre til alvorlige inter-

nasjonale konflikter, enn si krig.

Når det gjelder aktuelle vitnesbyrd fra iakttagere av den russiske politikk, er det mange innsiktsfulle autoriteter det kunne være fristående å sitere, men klassen tillater bare å nevne den kanskje viktigste, ambassadør Davies, en amerikansk foretningjurist, millionær og kapitalistisk innstilt mann, en alt på forhånd antikommunistisk innstilt observatør. Summen av hans erfaringer gjennom år i Moskva, som foreligger i hans 1942 offentliggjorte rapporter til utenriksdepartementet i Washington, brev til Roosevelt osv., er at russerne ikke ønsker noe annet enn å være i fred, at fred er den viktigste forutsetning for deres indre oppbyggingsarbeide som (særlig nå etter krigens herjinger) vil gi dem hendene fulle i generasjoner framover, og at ikke noe angrepsmål kan være ettertraktelsesverdig for dem at det kan oppveie de ofre og farer som nødvendigvis er forbundet med krigerske eventyr.

Ser vi på Russlands "geopolitiske" stilling, må det medgis at neppe noe land har mindre grunn til å føre ekspansjonspolitikk. Russland omfatter 22 mill. km², en sjettedel av jordoverflaten, så der skulle være "livsrom" nok. Om hele jordens befolkning ble plassert i Russland, ville det likevel ikke få en så stor folketetthet som Tyskland, og om jordens befolkning ble fordoblet og plassert i Russland, ville det likevel være tynnere befolket enn England. Og dette landområde er m.h.t. naturlige resurser kanskje det rikeste og mest selv-orsynende i verden, det gjelder både næringsmidler og vitale råstoffer som ull, jern, olje, bomull osv. Og landet står ennå bare ved begynnelsen av sin økonomiske utvikling; på mange felter kan produksjonen sikkert økes til det dobbelte av hva den er idag. Noe befolkningstrykk som skulle tilsi erobningskriger kan man således se bort fra.

Det vi hittil har sett av russisk utenrikspolitikk under krigen, peker heller ikke ut over den ramme som her er skissert opp og synes ikke å tyde på noen ny imperialisme. Når det f.eks. gjelder den polske østgrense, er det en gammel urett Russland vil gjøre god igjen, idet grensetrekningen i 1921 førte til at 1 mill. russere inn under polsk styre; den linje russerne holder på, Curzon-linjen, er nasjonalt sett den riktige man kan trekke i disse strek, og den opphavsmann er en konservativ engelsk politiker. Bessarabia som hadde vært russisk i over 100 år, og som har en betydelig russisk folkegruppe, tok russerne med makt i 1918, en erobring russerne aldri har anerkjent og som de nå vil omstøte. Når det gjelder Finland, er nok de russiske krav ukloke. Hvis russerne kunne strekke seg ennå lenger for å imøtekomme finnene i freds-etingelsene, ville det bety meget for deres goodwill i hele verden; men de russiske kravene er forståelige når man tenker på hva som har gått forut og hvilken innsats de finske aktivister har gjort på tysk side; man kunne ha ventet ennå mer vidtgående krav - som tysk vasallstat kunne ikke finnene vente andre betingelser. De beholder sin nasjonale uavhengighet, selv om territoriet beskjeres på en smertefull måte. Det som her er avgjørende for russerne er hensynet til Leningrads forsvar; det er et militærpolitisk imperativ som man etter de siste års erfaringer kan forstå er kommet i forgrunnen for russerne. Når det gjelder de baltiske staters innlemmelse i Sovjetunionen, er naturligvis også vitale forsvarspolitiske hensyn avgjørende, liksom russerne vanskelig glemmer at disse områder i 200 år var russiske provinser. Man må beklage at disse stater forlanges innlemmet i Sovjetunionen, men det kan ikke utlegges som bevis for en alminnelig russisk ekspansjonslyst.

Det er sikkert den gamle mistillit til utenverdenen som her gjør seg gjeldende. Russerne har hatt så smertefulle erfaringer og er så inngrodd i sin mistenksomhet etter mellomkrigstiden at de bare stoler på seg selv og forbeder seg på enhver eventualitet, under den forutsetning at de kan komme til å stå alene i en ny konflikt. Om denne "realisme" egentlig er så realistisk og klok når det kommer til stykket, er et spørsmål, men man må innrømme at den er forståelig. Ingen vet heller hvordan problemet Tyskland kommer til å utvikle seg om 10 eller 20 år; og russernes mistenksomhet blir ikke mindre ved at det i land som England og USA ennå gjør seg gjeldende i visse kretser i dommen og oppfatninger som dem Chamberlain-kretsen representerte. Det er også bakgrunnen for enkelte av de overaskende diplomatiske aksjoner russerne i tidertiden har gått til, og som ellers er vanskelige å forstå. Man skal også være oppmerksom på at russerne har sin egen form; deres lynne og tradisjoner er på mange måter annerledes enn vi er vant til i Vesteuropa, og de taler i

verk mot bolsjevismen", ja en kan trygt si at for mange av dem var det en ønskedrøm å lede den tyske ekspansjonen østover, å bruke Tyskland til å knekke Russland med under en krig mellom de to stater alene.

Det var meget naturlig at russernes mistenksomhet på denne måten ble skjult. De følte seg isolert og prisgitt, de hadde følelsen av at de bare hadde seg selv å stole på. Samtidig hadde de en langt mer realistisk oppfatning av den tyske fare enn makthaverne i Paris og London, og de tok sine forholdsregler, de forberedte seg på krig ikke bare med Tyskland, men også med Tyskland allierte Japan. Det er bakgrunnen for de tildels ganske drastiske skritt de tok så seg nødt til å ta i sin egen sikkerhets interesse under en desperat situasjon. Blandt disse skritt var manøvreren med den tysk-russiske vennskapspakt i august 1939, innmarsjen i Polen og de baltiske stater, Finland og Bessarabia. Det var alt sammen aksjoner rettet mot Tyskland, et spill for å vinne tid og besette livsviktige franskutte bastioner for det oppgjør på liv og død som skulle komme.

I denne forbindelse er det også grunn til å si noen ord om de veldige russiske rustningene, som på en avgjørende måte har krysset Hitlers planer. Den tyske propaganda framstiller dem som offensive, rettet mot det øvrige Europa og kaller dem et bevis for russernes erobningsplaner. Som Russlands politikk forøvrig har også dets rustninger tatt sikte på forsvar mot en ganske bestemt angriper, nemlig Tyskland. Det er nok å henvise til de oppgaver som foreligger i tyskernes egen militærlitteratur: Mens de russiske rustningsbudjetter for de siste år før Hitlers seir i Russland dreide seg om 1 milliard rubler år, d.v.s. en utgift pr. innbygger som svarer nokså nøyaktig til hva Norge på samme tid bevilget til forsvaret! - steg de i løpet av årene 1934-40 til ca. 6 milliarder rubler, altså en 60-dobling i de år da Hitler innledet sin angrepspolitikk og tydelig for all verden utpekte Russland som hovedfienden og Ukraina rikdommer som erobningsmålet.

Når det gjelder framtiden, kan naturligvis ingen si noe med sikkerhet; vi er henvist til å dømme så godt vi kan på grunnlag av det som er gått forut, på grunnlag av hva innsiktsfulle og objektive iakttagere kan legge fram av fakta og tolkninger, og på grunnlag av de vitale interesser som i siste instans bestemmer stormaktens utenrikspolitikk, uansett hvilken politisk form deres regime har.

Den historisk utvikling peker avgjort ikke i retning av noen russisk ekspansjonspolitikk, noen sovjet-imperialisme. Det er ikke Russland, men Tyskland som i de siste menneskealdre, fra Bismarck til Hitler, har forstyrret Europas fred, og to ganger gitt støtet til verdenskriger. De krefter av politisk, sosial, økonomisk og psykologisk art som gang på gang driver Tyskland ut i kamp om selve verdensherredømmet, er tydeligvis ikke virksomme i Russland; man kan iallfall ikke peke på kjennsegninger som tyder på det.

Det er også klart for enhver som har fulgt med, at Moskva i realiteten har skrinlagt ideene om verdensrevolusjonen og klassekrigen. Det kan være at oppløsningen av Komintern nå under krigen delvis kan ha som bakgrunn taktiske propagandistiske hensyn, men det er på den annen side ganske klart at det er en helt logisk følge av en utvikling som har foregått gjennom år, fra tiden lenge før krigen. Komintern har etterat Stalins "nasjonal-bolsjevisme" selv et i virkeligheten ført en skyggetilvarelse, og det fremgår bla. av den amerikanske ambassadør Davies' rapporter til Washington, at når den kommunistiske internasjonale overhodet ble opprettholdt, var det ikke i og for seg av noen interesse for revolusjonær politisk virksomhet i fremmede land, men som en ren forsvarsforanstaltning, i håp om å kunne gjøre de kommunistiske arbeidere til en "femte-kolonne" hos angriperstaten. Man skal heller ikke glemme at sovjetstaten i de 25 år den har eksistert, har vært under forvandlingens lov; den har fjernet seg ganske langt fra de hardkokte kommunistiske doktriner og har utviklet seg i retning høyre, - her kunne nevnes snesevis av eksempler (b.la. "artel"-formen i jordbruket med den utstrakte private eiendomsrett til jord og husdyr), men det vil føre for langt. Samtidig har utviklingen i de fleste andre land gått i retning venstre, og vil sikkert gjøre det i enda mer utpreget grad som et resultat av den pågående krig og dens ettervirkninger. Det er en utjevning og gjensidig tilnærming som finner sted, og selv det naturligvis ennå er betydelig forskjell på samfunnssystemene, er motsatt ningsforholdet ikke av den art at det kan tenkes å føre til alvorlige inter-

nasjonale konflikter, enn si krig.

Når det gjelder aktuelle vitnesbyrd fra iakttagere av den russiske politikk, er det mange innsiktsfulle autoriteter det kunne være fristende å sitere, men klassen tillater bare å nevne den kanskje viktigste, ambassadør Davies, en amerikansk foretningjurist, millionær og kapitalistisk innstilt mann, en alt på forhånd antikommunistisk innstilt observatør. Summen av hans erfaringer gjennom år i Moskva, som foreligger i hans 1942 offentliggjorte rapporter til utenriksdepartementet i Washington, brev til Roosevelt osv., er at russerne ikke ønsker noe annet enn å være i fred, at fred er den viktigste forutsetning for deres indre oppbyggingsarbeide som (særlig nå etter krigens herjinger) vil gi dem hendene fulle i generasjoner framover, og at ikke noe angrepsmål kan være å ettertraktelsesverdig for dem at det kan oppveie de ofre og farer som nødvendigvis er forbundet med krigerske eventyr.

Ser vi på Russlands "geopolitiske" stilling, må det medgis at neppe noe land har mindre grunn til å føre ekspansjonspolitikk. Russland omfatter 22 mill. km², en sjettedel av jordoverflaten, så der skulle være "livsrom" nok. Om hele jordens befolkning ble plassert i Russland, ville det likevel ikke få en så stor folketetthet som Tyskland, og om jordens befolkning ble fordoblet og plassert i Russland, ville det likevel være tynnere befolket enn England. Og dette landområde er m.h.t. naturlige resurser kanskje det rikeste og mest selv-orsynende i verden, det gjelder både næringsmidler og vitale råstoffer som ull, jern, olje, bomull osv. Og landet står ennå bare ved begynnelsen av sin økonomiske utvikling; på mange felter kan produksjonen sikkert økes til det dobbelte av hva den er idag. Noe befolkningstrykk som skulle tilsi erobningskriger kan man således se bort fra.

Det vi hittil har sett av russisk utenrikspolitikk under krigen, peker heller ikke ut over den ramme som her er skissert opp og synes ikke å tyde på noen ny imperialism. Når det f.eks. gjelder den polske østgrense, er det en gammel urett Russland vil gjøre god igjen, idet grensetrekningen i 1921 førte 17 mill. russere inn under polsk styre; den linje russerne holder på, Curzon-linjen, er nasjonalt sett den riktige man kan trekke i disse strøk, og den opphavsmann er en konservativ engelsk politiker. Bessarabia som hadde vært russisk i over 100 år, og som har en betydelig russisk folkegruppe, tok russerne med makt i 1918, en erobring russerne aldri har anerkjent og som de nå vil omstøte. Når det gjelder Finland, er nok de russiske krav ukloke. Hvis russerne kunne strekke seg ennå lenger for å imøtekomme finnene i freds-betingelsene, ville det bety meget for deres goodwill i hele verden; men de russiske kravene er forståelige når man tenker på hva som har gått forut og hvilken innsats de finske aktivister har gjort på tysk side; man kunne ha ventet ennå mer vidtgående krav - som tysk vasallstat kunne ikke finnene vente andre betingelser. De beholder sin nasjonale uavhengighet, selvom territoriet beskjeres på en smertefull måte. Det som her er avgjørende for russerne er hensynet til Leningrads forsvar; det er et militærpolitisk imperativ som man etter de siste års erfaringer kan forstå er kommet i forgrunnen for russerne. Når det gjelder de baltiske staters innlemmelse i Sovjetunionen, er naturligvis også vitale forsvarspolitiske hensyn avgjørende, liksom russerne vanskelig glemmer at disse områder i 200 år var russiske provinser. Man må beklage at disse stater forlanges innlemmet i Sovjetunionen, men det kan ikke legges som bevis for en alminnelig russisk ekspansjonslyst.

Det er sikkert den gamle mistillit til utenverdenen som her gjør seg gjeldende. Russerne har hatt så smertefulle erfaringer og er så inngrodd i sin mistenksomhet etter mellomkrigstiden at de bare stoler på seg selv og forbeder seg på enhver eventualitet, under den forutsetning at de kan komme til å stå alene i en ny konflikt. Om denne "realisme" egentlig er så realistisk og klok når det kommer til stykket, er et spørsmål, men man må innrømme at den er forståelig. Ingen vet heller hvordan problemet Tyskland kommer til å utvikle seg om 10 eller 20 år; og russernes mistenksomhet blir ikke mindre ved at det i land som England og USA ennå gjør seg gjeldende i visse kretser tenninger og oppfatninger som dem Chamberlain-kretsen representerte. Det er også bakgrunnen for enkelte av de overraskende diplomatiske aksjoner russerne nder tiden har gått til, og som ellers er vanskelige å forstå. Man skal også være oppmerksom på at russerne har sin egen form; deres lynne og tradisjoner er på mange måter annerledes enn vi er vant til i Vesteuropa, og de taler i

diplomatiske og politiske spørsmål ofte et annet språk. Det er ikke alltid man skal ta ordene etter deres vanlige valør eller legge den tradisjonelle målestokk på handlingene.

De vanskelige spørsmål når det gjelder den russiske utenrikspolitik, vil nok alle kunne løses tilfredsstillende, hvis Russland og de andre stormakter gjennom et godt og tillitsfullt samarbeide oppnår enighet om de store avgjørende linjer. Det beror ikke bare på Moskva men også på visse kretser i London og Washington. Det blir den store prøve for statsmannsevnene hos russerne som hos engelskmennene og amerikanerne. For en fordomsfri, realistisk betraktning skulle det ikke være noen uoverstigelige hindringer for et samarbeid basert på gjensidig tillit og forståelse. Slik situasjonen ligger an, skulle de tre stormakter ikke på punkt ha reelle interessekonflikter av en slik art, at de kan veie tyngre enn fordelene ved en fredlig og lojal samarbeidspolitik. Statsmennene og folkene har sikkert lært litt av denne krigs beske realiteter.

I 1939 fantes det mer enn 3½ mill. jøder i Polen. Til dette kommer mer enn 1 mill. jøder som er blitt sendt dit fra Tyskland, Østerrike, Tsjekkoslovakia, Holland, Frankrike, Bulgaria, Jugoslavia og Norge. Av disse 5 mill. jøder finnes det i 1944 sikkert ikke mer enn noen titusener høyst hundretusen i live.

Ca. 7000 nordmenn sitter nå i tyske fengsler eller konsentrasjonsleire. 1500 offiserer er internert i Posen, 3000 politiske fanger (hvorav 300 kvinner) er plasert i konsentrasjonsleire, de fleste i Oranienburg ved Berlin. 700 fanger - dømt av tyske domstoler i Norge - sitter i tukthus, de fleste i Fuhlsbüttel ved Hamburg. 700 norske jøder er sendt til Oberschlesia eller Polen og ca. 700 studenter er internert i Thüringen eller Elsass-Lothringen.

STOPP MOBILISERINGEN !

Oslo 14-5-44.

19. mai og de nærmest følgende dager vil det norske folk gjennom aviser og oppslag få vite at årsklassene 1921-22-23 skal møte til registrering på arbeidskontorene. Påskuddet blir naturligvis "nasjonal arbeidsinnsats". I kunngjøringen vil det bli sagt at innkallingen skjer til jordbruk, skogbruk, bygging og anleggsvirksomhet. Men enhver nordmann vet hva det betyr: Guttene i 21-23 årsalderen - det beste soldatermateriellet - skal inn i krigen på tyskernes f i e n d e n s s i d e !

Det må aldri skje! Vi er i krig med Tyskland. Den norske marine og det norske flyvåpen har vært i uavbrutt kamp med Tyskland siden 9. april 1940. Hjemmefronten har ført en bitter kamp siden hæren måtte kapitulere. Tusenvis av nordmenn har stupe i denne kampen - hver dag føyes nye ofre til.

Her har ingen lov å svikte! Nå har heller ingen lov å la seg berolige av nazistiske demntier eller løfter. Skremt av hjemmefrontledelsens parole om streik mot AT p.g.a. mobiliseringsfaren, sendte Quisling ut sitt dementi: bare vanlig styrke, 8000 mann, skulle ut. Nå kan enhver bedømme verdien av hans dementi. 3 årsklasser: 80-90 tusen mann - skal ut og tjene fienden.

Husk Riisnæs brev: 5 årsklasser ble tilbudt fienden.

Husk Quislings stadig gjentatte tilbud til der Führer: 3 divisjoner.

Nå har tyskerne funnet tiden inne til å ta imot tilbudene. Overskriftene i dagens aviser taler sitt tydelige sprog om det som kommer.

Både tyskerne og quislingene har lært å kjenne det norske folk såpass godt at de vet at det ikke nytter å gå til åpen mobilisering. Derfor må de kamuflere den som matauk og vedhogst og lignende nasjonalt arbeid. Og ungdommen i skog- og jordbruk og "livsviktige" bedrifter vil kanskje slippe i første omgang. Skulle noen ha lyst til å la seg berolige av slike påskudd, minner vi om den forordning som stod i avisen nylig, om at "yrkesfremmed" arbeidskraft ikke lengre kunne skrives ut til landbruket.

Nei - nå er det alvor! Tyskerne er presset på alle fronter, invasjonen henger over dem som en mare dag og natt. Nå griper de til desperate midler for å styrke sine fronter. Det vil sikkert bruke grove trussler. De vil kanskje true med å ta fra oss rasjoneringskortene. La deg ikke narre av det. Det ordner seg. Ingen trofast nordmann skal komme til å sulte.

Gjør din plikt, selvom det skal svi! Det nytter ikke å vike tilbake for tanken på arrestasjon. 20 tusen nordmenn har gått den veien i de siste årene det er en dagligdags ting. Norge er i krig idag, og krig kan ikke føres uten ofre og voksen manns mot. La deg ikke forlede av at noen skal ha gitt etter. Følg bare din egen samvittighet!

Stopp mobiliseringen! Norges folk, slå ring om vår beste ungdom! Styrk den til å gjøre det som den vet er rett, hjelp den om den kommer i fare. Ta den risiko som skal til for å gi støtte og råd som duger! La ingen bli stående alene uten hjelp, som ofrer for den felles sak. Hjelp med arbeid og husly med mat og klær!

Det nytter å gjøre motstand. Vi kvalte ungdomstjenesten, forpurret rikstinget og har gjort Arbeidsinnsatsen til en fiasko. (Fra Stor-Oslo er under 10% av de utkalte reist).

Vi må stå fast. Ingen ting må kunne skremme oss til å bli tyske soldater eller hjelpesoldater. Det er landsforræderi, og den som gjør seg skyldig i det, vil ubønnhørlig bli stillet for krigsrett etterpå.

Parolen er gitt: Ingen møter til registrering, selv ikke de som blir lokket MED AT DE FORELØPIG SKAL SLIPPE Å BLI INNKALT TIL TJENESTE.

Snart kommer vår dag! Husk general Ruges siste appell til sine soldater om å holde seg beredt. Hvis du alt befinner deg i en tysk leir har du ingen chanser til å bli med på befrielsen.

Vær tro mot ditt land, din konge og ditt folk. Nekt registreringen - koste hva det koste vil.

Arbeidsinnsatsens fiasko.

Det nytter å gjøre motstand. For over ett år siden proklamerte makthaverne med brask og bram at hele det norske folks arbeidskraft skulle mobiliseres til "nasjonal arbeidsinnsats" - d.v.s. slavearbeid for okkupasjonsmakten. Masseutskrivning ble satt i gang. Hjemmefrontledelsen sendte ut parole om nekting.

I Oslo og Aker har de utkalt i stor utstrekning fulgt parolen. I Oslo har bare ca. 3500 av 40 000 reist og i Aker bare ca. 200 av vel 3000. I april møtte over 70% av de utkalte i Oslo i det hele tatt ikke frem, og resten kunne bare under 10% brukes.

Terboven traff spikern på hodet da han i et brev til sosialdepartementet sier: "Arbeidsmobiliseringen er blitt en fiasko når man ser på fremmøtet på arbeidsplassene."

På denne bakgrunn forstår en at makthaverne prøver på nye utveier til å få ut folk. En plan er å lage en "arbeidsmessig registrering", i forbindelse med nye legitimasjonskort, som statspolitiskjefen Marthinsen har funnet nødvendige av "sikkerhetspolitimessige" grunner.

Vi er ikke i tvil om at dette nye forsøk vil bli en like stor fiasko som de tidligere. For det norske folk har i disse harde årene lært at det nytter å gjøre motstand. Det er den eneste vei til frihet.

I Brabant i Belgia ble for ikke lenge siden 18000 mann innkalt til arbeidstjeneste. 16000 møtte ikke fram!

Det norske flyvåpens innsats.

Norske flyvere har siden 1940 med sikkerhet skutt ned 163 fiendtlige fly og sannsynligvis ytterligere 38 samt skadet 117 fly. Norske flyvere er tildeelt ca. 300 britiske og amerikanske utmerkelse.

Under forhandlingene i London nylig mellom premierminister Churchill og dominions premierministre ble det pekt på hvilken stor innsats New Zealand gjør i kampen for friheten. New Zealand var den første av dominions som fulgte motderlandet inn i krigen. Det hadde den gang bare en hær på 1000 mann. Idag har landet, som har 1.600 000 innbyggere, 157 000 mann i vepnete styrker. Hver 3. mann i vernepliktig alder har gjort oversjøisk tjeneste.

forstst. fra side 2.

til lands og i luften, for å knuse fienden definitivt. Fra øst og vest, fra nord og sør forestår slag som vil resultere i nazismens endelige ødeleggelse og enda en gang bringe Europa friheten og framskynne freden. Vi i Italia har fått den ære å slå det første slag..." Her sies det altså direkte at offensiven i Italia er opptakten til "invasjonen" eller rettere: de konsentriske angrep fra vestmaktens side på festningen Europa for sammen med russerne å tiltvinge seg den endelige avgjørelse. Nå kan selvsagt en slik dagsordre også være et ledd i nervekrigen, og hele aksjonen i Italia kan være en finte. At det allikevel må sees i nøyeste sammenheng med generalangrepet på de tyske posisjoner, synes klart. Med de erfaringer de allierte nå har fra det italienske krigsteater, må det nemlig ansees som ganske usannsynlig at de vil sette i gang en offensiv som et isolert foretagende. De ville i så fall ikke kunne gjøre seg noe håp om å nå operative resultater av betydning, dertil er hele fronten for smal og terrenget for uegnet til utfoldelse av tallmessig og materiell overmakt.

Så vidt man kan skjønne, må offensiven i Italia følges av andre aksjoner, på fronter som gir større bevegelsesfrihet og rikere operative muligheter. Dermed er det ikke sagt at slike foretagender vil følge tett etter den italienske offensiv i tid; det er meget mulig - og visse ting tyder på det - at forberedelsene til den avgjørende innsats ennå ikke er helt tilendebrakt. At man har valgt et operasjonsområde som den vestlige sektor av den italienske front synes heller ikke å tyde på at man regner med umiddelbare store operative resultater; hele aksjonen synes lagt opp med det for øye å binde størst mulige tyske styrker og holde en oppslitningsoffensiv i gang. Her kan også den meget intense strategiske bombing av tyskernes bakre forsyningslinjer spille en viktig rolle; jernbaneforbindelsene sør for Firenze er for tiden praktisk talt ubrukbare, og slike omstendigheter vil i høy grad begunstige oppslitningstaktikken.

De alliertes luftherredømme i Italia blir forøvrig mer og mer utpreget. Det foretas opptil 2800 utfallsflyvninger pr. dag, praktisk talt uten at det settes inn tyske jagerstyrker. Denne kjennegjering sammen med det allierte sjøherredømme i det italienske farvann, kan komme til å medføre overraskelser idet det kan gi overledelsen den operative bevegelsesfrihet som den stort sett savner i den nåværende direkte kampene. Den nærmeste framtid vil antagelig vise om den blir utnyttet til nye amfibieoperasjoner.

Luftkrigen i Europa forøvrig var intens i forrige uke; men har tatt noe av i de siste dagene, formodentlig p.g.a. ugunstige værforhold. Et nytt trekk i den strategiske bombing av Tyskland er angrepene mot fabrikkene som fremstiller syntetisk bensin, b.l.a. mot de berømte Leuna-verker og andre anlegg ved Leipzig, mot Brux-verkene i Tsjekkoslovakia og mot Politzaverkene ved Stettin. Den syntetiske produksjon svarer nå for mellom halvparten og to tredjedeler av Tysklands oljetilførsler, og angrepene må sikkert sees i sammenheng med bombingene av Ploesti som i forrige uke var særlig intens og har redusert produksjonen der med 75%.

Ellers fortsatte angrepene mot jernbanemål og flyfabrikker, med innsats av fra 1000 til 4000 fly og en tapsprosent som ofte ligger på ca. 1/2 og sjelden overstiger 2-3. Sir Archibald Sinclair oppga de alliertes flytap i januar-april år til 2158, d.v.s. mindre enn en fjerdepart av hva USA alene produserer i måneden. Samtidig har man foruten resultatene av bombingene oppnådd å svekke det tyske jagervåpen på en avgjørende måte.

På østfronten er det fortsatt bare lokale kamper, med tyske forstyrrelsesangrep bl.a. i tanislavov-avsnittet og ved Tiraspol. Den 13. mai ble det meldt at kampene på Krim var helt avsluttet; tyskernes tap her i april-mai var 111 587 mann i fjerne og fanger; dertil ble 190 skip senket under forsøkene på å evakuere fra Sevastopol, og tapene av materiell omfatter bl.a. 6000 biler, 600 fly og 300 tanks. En ganske sterk russisk flyaktivitet i den siste tid kan være et varsel om gjenoppblussing av kampene på østfronten i en ikke alt for fjern fremtid.

- o -

Det engelske tidsskrift The Economist skriver i en artikkel om Frankrike i sitt nummer for 15. april 1944: "Innen få uker kommer britiske og amerikanske tropper til å gå i land i Frankrike og ta del i befrielsen av landet." Nervekrig

SEND VIDERE

Mappe 45.75
Ekspl. 24.5.44
Dato
Avd. 3A-
24. mai 1944

K R O N I K K E N

Nr. 9

24. mai 1944

Den norske hjemmefronten har satt hårdr mot hårdt overfor nazistene. - Nye årsklasser ble kalt inn til arbeidstjeneste ivår. - Hjemmefrontens parole kom: Møt ikke opp til AT i år. Den kan være kamuflert mobilisering. - Parolen ble fulgt. Samtidig ble AT-kontorer over hele landet sprengt i luften. Det skjedd bl. a. i Sarpsborg, Skien, Tønsberg og Hønefoss. Forleden dag kom turen til AT-kontoret i Bergelandsveien i Oslo.

Sist fredag ble 3 årsklasser (21-22 og 23 åringene) kalt inn til "nasjonal" arbeidsinnsats. Parolen kom: Ingen må under noen omstendighet møte til registreringen eller det anviste arbeid.

Lørdag møtte det i Oslo 11 mann (muligens bare 7) til registreringen. Mandag skal det ha vært ennå ferre. Frammøtestedet i Akersgaten ble ødelagt, likeså deler av kartoteket og uundverlige kartotekmaskiner. Hva går i luften neste gang?

Vår nazipresse har hittil innskrenket seg til å prøve å overbevise oss om at de utkalte bare vil bli satt inn i jordbruket, skogbruket o.s.v. Men det er klart at vi må være forberedt på repressalier og terror. - Oss kuer de likevel ikke, de har ingen chanser til å knekke fronten vår, fordi vi holder sammen.

Tyskerne vet like godt som vi hvilken kolossal styrke samholdet, solidariteten gir. De tror ikke at de ved sin terror kan knekke motstandsviljen i folket vårt, men de håper at de kan få noen til å bli redde, noen til å falle fra og gi seg. Og sånt kan bre seg.

Vi har lært å holde sammen overfor nazistenes overgrep. De kan skyte gisler, ett eller to eller ti mennesker. Men hvis fronten likevel står urokkelig fast, hva skal de gjøre da? De kan ikke skyte et helt folk. Og jo sterkere fronten står, jo mindre våger tyskerne å gjøre. Finner de derimot at fronten har et svakt punkt, setter de inn alle sine angrep hettopp på dette punkt!

Samhold er blitt skapt nå under krigen. Grupper og mennesker har vennet seg til å stille seg solidarisk med andre grupper og andre mennesker. Vi er begynt å betrakte overgrep mot andre mennesker som overgrep mot oss selv. Dette er ikke bare et moralsk framskritt men også lur krigstrategi. Tyskerne betenker seg mer enn en gang på å gå til aksjon hvis de vet at tusenvis nordmenn vil stille seg solidarisk med dem som har vært utsatt for den tyske terror. Derved vil det hele norske folket i virkeligheten få en trygghere stilling.

Dertil kommer en viktig ting: Hvis folk som er litt redde eller svake blir gående for lut og kaldt vann, blir de ennå reddere, ennå svakere. Hvis de derimot alltid kan regne med støtte fra sine landsmenn i krevende situasjoner, vil de sikkert være meget kjekkere fordi de føler at de også er med i den store folkereisningen mot tyskere og nazister.

Vi sier ikke lengre om en mann som er fengslet eller tatt fra alt han eier: "Stakkars mann, det er synd på ham, men hva angår det oss, hva kan vi gjøre?" Vi hjelper ham med alle de midler vi har til vår rådighet. 24-åringene trekker ikke et lettelsens sukk når det er 23-åringene som blir utklatt til arbeidsinnsats. De støtter og hjelper på alle måter. Derved sikrer de også seg selv.

Det skapes en uskreven lov oss imellom om ubrytelig samhold mot nazistenes tiltak, og denne lov er litt etter litt blitt en del av vår moralske bevissthet gjennom felles lidelser, felles kamp og felles seire. Det er dettesom gir håpet for framtiden.

ALT FOR NORGE!

UKEN SOM GIKK (17. - 23. mai)

Offensiven i Italia har i første omgang bragt større resultater enn man hadde våget å håpe på. Frontavsnittet er jo forholdsvis meget smalt og gir ikke store operative bevegelsesfriheter, naturforholdene er høyst ugunstige for angriperen og de tyske elitetropper som er satt inn, kan støtte seg til

ganske sterkt utbygde befestninger.

Allerede den 18. mai kunne imidlertid general Alexanders hovedkvarter melde at Cassino var erobret, og at de siste rester av den kjente tyske 1. fallstjermjeger-divisjon, 1500 mann, var tatt til fange. To dager senere meldtes om erobringen av Gaeta og Itri i kystsektoren, og om alminnelig framgang forsvrig langs hele fronten.

Dermed var i virkeligheten den tyske såkalte Gustav-linjen gjennombrutt, og allerede før de siste hovedstillinger i den var falt, hadde franske og amerikanske styrker brutt inn i den neste linje, Adolf Hitler-linjen, i avsnittet ved Pico-Pontecorvo. Tyskernes retrett i Liridalen og langs kysten ble i moldingene karakterisert som uordnet, og de måtte etterlate meget av sitt tunge materiell.

Framgangen i kystsektoren fortsatte i temmelig raskt tempo, og troppene har her en meget verdifull flankestøtte i det tunge skipsartilleri fra flåtestyrkene som opererer utenfor kysten. Allerede den 21. mai meldtes at amerikanerne hadde tatt Sperlonga, som ligger omtrent halvveis mellom Gaeta og Terracina, og samtidig lyktes det franskmennene å avskjære veien mellom Pontecorvo og Pico, et resultat av stor betydning, idet Pontecorvo etter alt å dømme er en av nøkkelstillingene i Hitlerlinjen. Byen har ligget under artilleri-ild siden den 19. mai. På de alliertes venstre fløy har amerikanerne nådd Terracina, og frontlinjen går nå omtrent slik: Terracina-Fondi-Pico-Pontecorvo-avsnittet-nord Cassino. I Liridalen rykker 8. britiske arme fram med store panserstyrker, men møter forbitret motstand.

Det later til at det støt som 5. amerikanske arme har ført fram i centrum av sitt frontavsnitt, har sprenget de tyske styrker i to adskilte grupper, noe som i høy grad vil vanskeliggjøre det fortsatte forsvar av Adolf Hitler-linjen. En faktor som også på en meget virkningsfull måte bidrar til å gjøre situasjonen komplisert for tyskerne, er den fare som truer dem fra Anzio-Nettuno-bruhodet. Det har hittil hersket ro i dette avsnitt, men det er tydelig at bruhodet er offensivt oppladet, og at det kan forutsettes at når den tyske front i avsnittet sønderfor for alvor er kommet i bevegelse, vil det bli satt inn støt fra bruhodet i fiendens flanke og rygg. Overfor denne trussel er det et spørsmål hvor lenge den tyske ledelse vil våge å opprettholde et stivt forsvar mot de frontale angrep; det synes som den allerede nå spiller et ganske dristig spill ved å føre styrker (1-2 divisjoner) fra Anzio-avsnittet til Adolf Hitler-linjen; her skulle det nå stå 12 divisjoner, mens det bare holdes 5 ved bruhodet. - De allierte har hittil tatt 7500 fanger.

Luftkrigen fortsetter med betydelig intensitet. Den 19. mai ble det rettet et kraftig dobbeltangrep mot Berlin og Braunschweig, og siden har det fortsatt med svære angrep på mål både i Tyskland og i de besatte områder i vest, særlig mot jernbanemål i Nordfrankrike og mot Pas de Calais-området. Blandt de tyske mål som er rammet, er Köln, Duisburg, Dortmund og Ludwigshafen.

På østfronten er det intet nytt, ut over russiske flyangrep på forskjellige tyske baser og et og annet lokalt tysk forstyrrelsesangrep.

Bulgaria har vært under meget sterkt press i den siste tid, både fra russisk og tysk hold. Tyskerne forlangte en mer aktiv militær innsats av sin vasall, bl.a. økte besetningsstyrker til Hellas og Jugoslavia, og krevde at den bulgarske fredsopposisjon skulle bringes til taushet. Russerne på sin side forlangte brudd med Tyskland. I første omgang har drakampen endt med en ny tysk seir, men først etter regjeringenskrise. Ministeriet Bosiloff ga så vidt man kan skjønne etter for de tyske krav, men demisjonerte p.g.a. sterk motstand innenfor offiserskorpset mot de nye utskrivninger. Den nye regjeringssjef Kalkof skal imidlertid i ennå høyere grad være tyskernes mann, og kan etter hva den tyrkiske presse hevder ventes å føre krigen til siste slutt på Tysklands side. De indre spenninger i Bulgaria er imidlertid øket ved denne tingenes utvikling, og man må med spenning imøtese om stabiliteten i det lange løp kan holde, særlig hvis de nærmeste uker bringer nye militære foretagender av dimensjoner mot Balkan, noe som ikke er usannsynlig.

Den amerikanske krigsproduksjon fra juli 1940- jan. 1944 omfatter bl.a. 157 000 fly, 57 000 stridsvogner, 1 899 Libertyfartøyer (10 000 tonn transportskip), 746 krigsfartøyer og 28 286 hjelpefartøyer (bl.a. inasjonsbåter).

Krigen og parolene.

Vi står foran avgjørelsen av krigen. I år vil alle krefter bli satt inn for å knekke den tyske krigsmakt. Det blir en alvorlig styrkeprøve, men den vil ende med seir. Forutsetningen er bare at alle resurser blir kastet inn, at hver eneste mann gjør sitt ytterste, ved frontene som bak dem.

I denne situasjon har også den norske hjemmefront erklært skjerpet motstand over hele linjen, fordi den er klar over at i et slikt oppgjør teller enhver innsats. Denne situasjon setter også PAROLENE i en annen stilling enn før. De er viktigere enn noensinne, og må følges av enhver som vil kalle seg norsk og gjøre seg fortjent til seiren og friheten. Den som svikter, er deserter. Uten disiplin og full lojalitet kan vi ikke føre noen effektiv samlet kamp. Parolene skal gi oss midler til det. Direktivene utgår fra en ansvarlig, representativ sentralledelse. De autoritative paroler blir offentliggjort gjennom kringkastingen i London, foruten at de naturligvis blir spredt direkte her hjemme.

Parolene er ikke lengre noe en bare bør ta hensyn til. De må respekteres og følges. Vi er i krig, vi er inne i krigens avgjørende fase, og parolene er ordre for oss på hjemmefronten. Det er plikt å følge dem, som det er soldatens plikt å lytte til ordre. Nå i avgjørelsens år, må vi for alvor ta vår tønn, slik norske sjøfolk, flyvere og soldater har tatt og tar sin hver dag der ute, med livet som innsats.

Det er ingen undskyldning at du "ikke har hørt om parolen". Parolene når fram til alle som gidder å lytte etter dem. Og skulle du komme i situasjoner som det ikke foreligger noen spesiell parole for, så følg den standardparole enhver nordmanns egen forstand og samvittighet gir. Prinsippet er enkelt nok: Det gjelder å skade, sinke og hemme de tyske krigsbestrevelser, direkte og indirekte, så meget som mulig. Gjør ikke noe overilet og desperat, men trener, saboter, go slow! Og er det nødvendig så ta heller risikoen på å bli satt inn enn å hjelpe tyskerne - til å drepe dine landsmenn og allierte ved invasjonsskystene.

Og en ting til: Parolene er i kraft til de uttrykkelig blir endret eller tilbakekalt. Der er ingen undskyldning for å sluntre unna at parolen er blitt noen uker gammel og ikke er gjentatt.

De viktigste spesielle paroler for øyeblikket er:

- 1) Total boycott av AT og kvinnelig AT.
- 2) Total boycott av "den nasjonale arbeidsinnsats" (arbeidsmobiliseringen)
- 3) Total boycott av borgervakt o.l. tiltak.

Angen må møte opp ved innkallelse fra disse institusjoner, hverken til innregistrering, lægeundersøkelse, utskrivning, transport e.l.

GJØR PAROLENE KJENT! FØLG DEM OG FÅ ALLE ANDRE I DIN KRETS TIL Å GJØRE DET SAMME! SAMLET VIL FRONTEN HOLDE MED SMÅ OFRE. SPLITTET ER DEN DØMT!

- o -

Folkeavstemning?

N.S. forbereder idag en utkalling av norsk ungdom til krigstjeneste ved østfronten. Skremselspropagandaen i anledning den norske regjeringens avtaler med våre allierte, en avtale som hvert tenkende menneske er på det rene med var både nødvendig og klok, er utelukkende satt i verk for å skape den psykologiske bakgrunn for mobiliseringen.

Nå mener N. S. at øyeblikket er inne til å høste fruktene av denne propagandaen. I Elverums-avisen "Østlendingen" for 20. mai kunne en lese at alle nordmenn vil få seg forelagt spørsmålet: "Er du for eller mot bolsjevismen". De som er for eller nekter å svare, vil bli behandlet som fiender av sitt land og sendt i konsentrasjonsleir, sier avisen. Dette stemmer helt med meldinger som vi har fått også i Oslo. Her gikk planen ut på at frontkjemperne og hird skulle tvinge seg inn i husene og terrorisere folk til å svare på spørsmålet.

Dette høres desperat ut, men ingen plan er så desperat at ikke N.S. kan sette den i verk, og dette er for så vidt alt skjedd. På Hedmark og i Oppland har N.S.-førerene gått i gang med arbeidet. De tvangsinnkaller folk til møter, og på Gjøvik greidde de til og med å terrorisere en del "gode" borge-

re til å skrive under en erklæring mot bolsjevismen. De ble tatt ved overrumpling, og de angret bittert dagen etter; men det var altså en dag for sent. Nå står deres navn der, og vi vet hvordan de vil bli brukt. N.S. vil si at dette er et tillitsvotum til "førereren", og at det gir ham rett til å foreta det nødvendige for å holde russerne utenfor Norges grenser, det vil igjen si mobilisering og krig. De folk som lar seg skremme til å skrive under, vil derfor bli direkte medansvarlige i de prøvelser vår ungdom vil måtte gjennomgå for å stoppe mobiliseringen. Så feig har selv ikke den feigeste lov til å være i den situasjon vi er oppe i nå.

Men det er også et krav at ingen lar seg true til å delta i de møter som N.S. arrangerer. Det at man er tilstede, vil også bli utlagt som tilslutning til Quislings mobiliseringslinje. Man skal ikke ta de trussler som blir brukt altfor høytidelig. Tusener av lærere har gang på gang nektet å møte fram uten at noe er hendt; men skal en bli stillet overfor valget enten å bryte fronten eller ta konsentrasjonsleir, da vil enhver som vil bevare sin selvrespekt vite hva han skal velge. Det fins verre ting enn konsentrasjonsleir.

Parolen er: En nekter å svare på spørsmål som blir forelagt av N.S. En går ikke på N.S. møter.

- o -

President Roosevelt

uttalte forleden bl. a.: De forente nasjoner kjemper for en verden hvor tyranni ikke kan eksistere, en verden som er grunnnet på frihet, likhet og rettferd og hvor alle mennesker uansett rase, farve eller trosbekjennelse kan leve i fred og ære. Nazistene og japanerne fortsetter den systematiske tortur av myrding av sivilpersoner. I de besatte områder sultes og fryses uskyldige polakker, tsjekkere, nordmenn, hollendere, dansker, franskmenn, grekere, russere, kinesere og mange andre.

Vi vil derfor igjen proklamere vår beslutning om at ingen som deltar i disse grusomheter skal unngå straff. De forente nasjoner vil forfølge og straffe dem. Dette gjelder ikke bare lederne men også de underordnede i Tyskland og vasallstatene. Alle som av fri vilje deltar i deporteringen av jøder til Polen eller av nordmenn og franskmenn til døden i Tyskland er like skyldige som de som gir ordren. Alle som deltar i disse forbrytelser vil bli straffet.

- o -

Offiserenes stilling i Den røde Armé.

Under denne krigen har Den røde Armé gjort seg fri fra partipolitikken. Det kommunistiske parti dominerer i politikken, men partimedlemmenes innflytelse i armeen er på retur. Ettersom Hitlers armeer trengte dypere og dypere inn i Russland, og etterhvert som man fikk kjennskap til tyskernes bestialske behandling av befolkningen i det okkuperte Russland, ble krigen mer og mer en nasjonal sak. Før omfattet den røde armé en gruppe offisielle tjenestemenn som kaltes "politiske kommisarer". De var en slags agenter i arméen for det civile statsstyret. Den politiske kommisar var "samtidig offiser, politisk kriger og en kontroll som skulle medunderskrive alle arméordre. Stillingen ble avskaffet i slutten av 1942.

Fra helt siden før krigen har offiserene i den røde armé fått en stadig sterkere stilling. I 20 år etter revolusjonen i 1917 unngikk den røde armé alt som minnet om før-revolusjonstiden bl.a. ble de gjengs offiserstitlene avskaffet. I 1940 var alle titlene innført igjen. Hilseplikten har vært obligatorisk hele tiden unntatt i kampf. Sovjetoffiserenes autoritet er stor. Deres armeer er blitt godt disiplinerte og de har myndighet til å gjøre kort prosess under krig i tilfelle av "subordnasjon, åpen motstand eller grovt brudd på disiplinen". Men ellers er det ikke noen forskjell på offiserene og de menige. Innen USSR fins det ikke noen klubb bare for offiserer eller bare for menige. Sosiale fordeler tilfaller alle innen arméen uten forskjell. Og offiserene har ikke personlige ofdonnanser f. eks.

Offiserenes ungdom er et karakteristisk trekk; 4 av Sovjets 10 marsjaller er under 40 år.

- o -

Jødene og Palestina.

Etter oppgaver, som man har god grunn til å tro er korrekte, har tyskerne hittil tatt livet av minst 4,5 millioner jøder i Europa. Disse fryktelige pogromene har gitt zionismen (en jødisk bevegelse med mål å skaffe jødene et hjemsted i Palestina) ny vind i seilene. De fleste jøder i England og Amerika f. eks. er nok fremdeles assimileringsjødene (de mener at jødene bør blande seg med og gå opp i den befolkning i det landet de bor), men en stadig større jødisk og ikke-jødisk opinion krever at den britiske regjering skal åpne dørene til Palestina. I desember 1943 undertegnet 62 amerikanske senatorer og 181 kongressmedlemmer en deklarasjon om at USA skulle gå inn for å skape et jødisk nasjonalhjem i Palestina.

Palestina er et engelsk mandat. Hvorfor lar ikke engelskmennene jødene innvandre til Palestina så meget de lyster? - Det er ikke brittene det står på, men på araberne som har bodd i landet i 1400 år og som mener at de har en velgrunnet rett til fortsatt å bo der.

Ifølge den engelske hvitbok om Palestina, som ble lagt fram i 1939, skulle den fri jødiske innvandring til Palestina høre opp 31. mars 1944 og deretter være avhengig av araberens samtykke. Mars måned var derfor preget av hektisk spenning og aktivitet i den jødiske verden. De amerikanske jøder satte i gang en kampanje for å få den amerikanske regjering til å intervenere å sikre at hvitboken ble opphevet. I selve Palestina var det uroligheter og opptøyer. Nå er ikke lengre 31. mars 1944 den dag portene til det forjettede land lukkes. Av de 75.000 jøder som har lov til å innvandre mellom 1939 og 1944, er 30.000 ennå ikke nådd fram til Palestina, og immigrasjonen skal fortsette inntil det fastsatte antall er nådd. - Derved blir problemet utsatt men ikke løst.

Situasjonen har ikke forandret seg siden 1939. Nå som dengang vil araberne i Palestina ha selvstendighet i en stat som ikke har jødisk majoritet. Nå som dengang er jødene utilfredse med å være i minoritet og prøver ved hjelp av immigrasjon, oppkjøp av faste eiendommer og økonomisk ekspansjon å bli den dominerende gruppe. I årene mellom 1936 og 1939 ble det lagt fram forslag som bygget på en deling av landet mellom de to folk, men forslagene førte ikke fram og ble forkastet av begge parter. I 1939 inntok den britiske regjering det standpunkt at før araberens frykt for en jødisk majoritet var ryddet vekk, kunne det hverken bli fredlige tilstander i Palestina eller en utvikling i retning av selvstyre. Hvitboken begrenset derfor immigrasjonen og foreslo en 10 års overgangsperiode. I denne periode skulle araberne og jødene, i forhold til de respektive folketall, få mer og mer del i ledelsen av landet. Etter at de 10 år var gått, ville engelskmennene overlate styret til palestinerne - arabere og jøder - (landet skulle bli en selvstendig stat alliert med England) i håp om at de 10 års erfaring hadde lært dem å samarbeide. Det var et fåfengt håp. Araberne var bare delvis tilfredse. Og zionistene verden over satte seg mot planen.

Krigsårene har på mange måter utdypet kløften mellom jødene og araberne i Palestina. Arabernes krav om selvstendighet er blitt fastere og mer enstemmig. Syria og Libanon har snart fullstendig selvstyre. Palestina-araberne mener at hvis det ikke var for jødespørsmålet ville de også bli kvitt mandatet og komme på like fot med de arabiske nabostater. Samtidig er jødernes ønske om å etablere et territorium fullt ut under egen kontroll blitt en virkelig livssak for dem p.g.a. de fryktelige jødeforfølgelsene i Europa. Det er ikke så meget som en nasjonal stat eller som et hjemland men som et sikkert tilfluktssted mot morderisk anti-semitisme at jødene krever Palestina for seg. Mange av dem er redde for at anti-semitismen vil henge igjen også etter krigen og de ønsker å ha Palestina der som et trygt tilfluktssted.

Etter dette kan det virke som om det palestinske problem er mer uløselig nå enn i 1939. Men det er heldigvis to nye faktorer i Midtøsten, en politisk og en økonomisk, som kanskje kan skape grunnlaget for en varigere løsning. Den politiske faktor er at planene om et arabisk forbund har fått ny vind i seilene. De mer moderate av disse planer går ut på å gjenopprette det gamle Syria ved en sammenslutning av Syria, Libanon, Palestina og Transjordan. Dette har fått inoffisiell støtte av regjeringen i Irak og har vun-

re til å skrive under en erklæring mot bolsjevismen. De ble tatt ved overrumpling, og de angret bittert dagen etter; men det var altså en dag for sent. Nå står deres navn der, og vi vet hvordan de vil bli brukt. N.S. vil si at dette er et tillitsvotum til "førereren", og at det gir ham rett til å foreta det nødvendige for å holde russerne utenfor Norges grenser, det vil igjen si mobilisering og krig. De folk som lar seg skremme til å skrive under, vil derfor bli direkte medansvarlige i de prøvelser vår ungdom vil måtte gjennomgå for å stoppe mobiliseringen. Så feig har selv ikke den feigeste lov til å være i den situasjon vi er oppe i nå.

Men det er også et krav at ingen lar seg true til å delta i de møter som N.S. arrangerer. Det at man er tilstede, vil også bli utlagt som tilslutning til Quislings mobiliseringslinje. Man skal ikke ta de trussler som blir brukt altfor høytidelig. Tusener av lærere har gang på gang nektet å møte fram uten at noe er hendt; men skal en bli stillet overfor valget enten å bryte fronten eller ta konsentrasjonsleir, da vil enhver som vil bevare sin selvrespekt vite hva han skal velge. Det fins verre ting enn konsentrasjonsleir.

Parolen er: En nekter å svare på spørsmål som blir forelagt av N.S. En går ikke på N.S. møter.

- o -

President Roosevelt

uttalte forleden bl. a.: De forente nasjoner kjemper for en verden hvor tyranni ikke kan eksistere, en verden som er grunnnet på frihet, likhet og rettferd og hvor alle mennesker uansett rase, farve eller trosbekjennelse kan leve i fred og ære. Nazistene og japanerne fortsetter den systematiske tortur av myrding av sivilpersoner. I de besatte områder sultes og myrdes og fryses uskyldige polakker, tsjekkere, nordmenn, hollendere, dansker, franskmenn, grekere, russere, kinesere og mange andre.

Vi vil derfor igjen proklamere vår beslutning om at ingen som deltar i disse grusomheter skal unngå straff. De forente nasjoner vil forfølge og straffe dem. Dette gjelder ikke bare lederne men også de underordnede i Tyskland og vasallstatene. Alle som av fri vilje deltar i deporteringen av jøder til Polen eller av nordmenn og franskmenn til døden i Tyskland er like skyldige som de som gir ordren. Alle som deltar i disse forbrytelser vil bli straffet.

- o -

Offiserenes stilling i Den røde Armé.

Under denne krigen har Den røde Armé gjort seg fri fra partipolitikken. Det kommunistiske parti dominerer i politikken, men partimedlemmenes innflytelse i armeen er på retur. Etersom Hitlers armeer trengte dypere og dypere inn i Russland, og etterhvert som man fikk kjennskap til tyskernes bestialske behandling av befolkningen i det okkuperte Russland, ble krigen mer og mer en nasjonal sak. Før omfattet den røde armé en gruppe offisielle tjenestemenn som kaltes "politiske kommisarer". De var en slags agenter i armeen for det civile statsstyret. Den politiske kommisar var samtidig offiser, politisk kriger og en kontroll som skulle medunderskrive alle armeordre. Stillingen ble avskaffet i slutten av 1942.

Fra helt siden før krigen har offiserene i den røde armé fått en stadig sterkere stilling. I 20 år etter revolusjonen i 1917 unngikk den røde armé alt som minnet om før-revolusjonstiden bl.a. ble de gjengs offiserstitlene avskaffet. I 1940 var alle titlene innført igjen. Hilseplikten har vært obligatorisk hele tiden unntatt i kamp. Sovjetoffiserenes autoritet er stor. Deres armeer er blitt godt disiplinerte og de har myndighet til å gjøre kort prosess under krig i tilfelle av "subordnasjon, åpen motstand eller grovt brudd på disiplinen". Men ellers er det ikke noen forskjell på offiserene og de menige. Innen USSR fins det ikke noen klubb bare for offiserer eller bare for menige. Sosiale fordeler tilfaller alle innen armeen uten forskjell. Og offiserene har ikke personlige ofdonnanser f. eks.

Offiserenes ungdom er et karakteristisk trekk; 4 av Sovjets 10 marsjaller er under 40 år.

- o -

Jødene og Palestina.

Etter oppgaver, som man har god grunn til å tro er korrekte, har tyskerne hittil tatt livet av minst 4,5 millioner jøder i Europa. Disse fryktelige pogromene har gitt zionismen (en jødisk bevegelse med mål å skaffe jødene et hjemsted i Palestina) ny vind i seilene. De fleste jøder i England og Amerika f. eks. er nok fremdeles assimilasjonister (de mener at jødene bør blande seg med og gå opp i den befolkning i det landet de bor), men en stadig større jødisk og ikke-jødisk opinion krever at den britiske regjering skal åpne dørene til Palestina. I desember 1943 undertegnet 62 amerikanske senatorer og 181 kongressmedlemmer en deklarasjon om at USA skulle gå inn for å skape et jødisk nasjonalhjem i Palestina.

Palestina er et engelsk mandat. Hvorfor lar ikke engelskmennene jødene innvandre til Palestina så meget de lyster? - Det er ikke brittene det står på, men på araberne som har bodd i landet i 1400 år og som mener at de har en velgrunnet rett til fortsatt å bo der.

Ifølge den engelske hvitbok om Palestina, som ble lagt fram i 1939, skulle den fri jødiske innvandring til Palestina høre opp 31. mars 1944 og deretter være avhengig av arabernes samtykke. Mars måned var derfor preget av hektisk spenning og aktivitet i den jødiske verden. De amerikanske jøder satte på gang en kampanje for å få den amerikanske regjering til å intervensere å sikre at hvitboken ble opphevet. I selve Palestina var det uroligheter og optøyer. Nå er ikke lengre 31. mars 1944 den dag portene til det forjettede land lukkes. Av de 75.000 jøder som har lov til å innvandre mellom 1939 og 1944, er 30.000 ennå ikke nådd fram til Palestina, og immigrasjonen skal fortsette inntil det fastsatte antall er nådd. - Derved blir problemet utsatt men ikke løst.

Situasjonen har ikke forandret seg siden 1939. Nå som dengang vil araberne i Palestina ha selvstendighet i en stat som ikke har jødisk majoritet. Nå som dengang er jødene utilfredse med å være i minoritet og prøver ved hjelp av immigrasjon, oppkjøp av faste eiendommer og økonomisk ekspansjon å bli den dominerende gruppe. I årene mellom 1936 og 1939 ble det lagt fram forslag som bygget på en deling av landet mellom de to folk, men forslagene førte ikke fram og ble forkastet av begge parter. I 1939 inntok den britiske regjering det standpunkt at før arabernes frykt for en jødisk majoritet var ryddet vekk, kunne det hverken bli fredlige tilstander i Palestina eller en utvikling i retning av selvstyre. Hvitboken begrenset derfor immigrasjonen og foreslo en 10 års overgangsperiode. I denne periode skulle araberne og jødene, i forhold til de respektive folketall, få mer og mer del i ledelsen av landet. Etter at de 10 år var gått, ville engelskmennene overlate styret til palestinerne - arabere og jøder - (landet skulle bli en selvstendig stat alliert med England) i håp om at de 10 års erfaring hadde lært dem å samarbeide. Det var et fåfengt håp. Araberne var bare delvis tilfredse. Og zionistene verden over satte seg mot planen.

Krigsårene har på mange måter utdypet kløften mellom jødene og araberne i Palestina. Arabernes krav om selvstendighet er blitt fastere og mer enstemmig. Syria og Libanon har snart fullstendig selvstyre. Palestina-araberne mener at hvis det ikke var for jødespørsmålet ville de også bli kvitt mandatet og komme på like fot med de arabiske nabostater. Samtidig er jødernes ønske om å etablere et territorium fullt ut under egen kontroll blitt en virkelig livssak for dem p.g.a. de fryktelige jødeforfølgelsene i Europa. Det er ikke så meget som en nasjonal stat eller som et hjemland men som et sikkert tilfluktssted mot morderisk anti-semitisme at jødene krever Palestina for seg. Mange av dem er redde for at anti-semitismen vil henge igjen også etter krigen og de ønsker å ha Palestina der som et trygt tilfluktssted.

Etter dette kan det virke som om det palestinske problem er mer uløselig nå enn i 1939. Men det er heldigvis to nye faktorer i Midtøsten, en politisk og en økonomisk, som kanskje kan skape grunnlaget for en varigere løsning. Den politiske faktor er at planene om et arabisk forbund har fått ny vind i seilene. De mer moderate av disse planer går ut på å gjenopprette det gamle Syria ved en sammenslutning av Syria, Libanon, Palestina og Transjordan. Dette har fått inoffisiell støtte av regjeringen i Irak og har vun-

net bifall i alle de arabiske stater. Hvis araberne i Palestina slik blir nær forbundet med et arabisk samfunn på ca. 5 millioner medlemmer, behøver de ikke være redde for å bli minoritet i et voksende jødisk samfunn. Dette gjør det mulig å fortsette den jødiske immigrasjon som for alle jøder er den absolutte forutsetning for et samarbeid.

Et politisk samarbeid mellom jøder og arabere kunne ta mange former. Det mest tilfredsstillende ville kanskje være å gjøre Palestina til en forbundsstat innen den større syriske federasjon. Den arabiske og jødiske befolkning kunne deles i arabiske og jødiske kantoner etter sveitsisk mønster med utstrakt lokalt selvstyre men med en central regjering i hovedstaden Jerusalem. Den alminnelige økonomiske politikk, forsvars- og utenriks-spørsmål skulle kontrolleres av forbundsregjeringen i det nye Storsyria. Hvis dette gikk igjennom kunne den jødiske befolkning først øke til den var like stor som den arabiske befolkning i Palestina og deretter øke med enhver ytterligere økning i antallet av arabere. Det vil si at en halv million jøder med en gang kunne immigrere og den høye arabiske fødselsprosent borger for en sikker fremtidig vekst i det jødiske samfunn. Denne løsning møter ikke fullstendig det zionistiske krav om fri immigrasjon, men ingen løsning som er akseptabel for araberne, kan støtte dette krav som utvetydig har som mål at hele Palestina omdannes til en jødisk stat.

Hvis den jødiske opposisjon mot dette forslag blir for stor, vil den eneste mulige løsning være at araberne i Palestina slutter seg til araberne i de omliggende stater, mens en egen jødisk stat etableres i de jødiske delene av Palestina. I sin egen stat kunne jødene naturligvis ha full bestemmelsesrett over immigrasjonen; men det er ikke sansynlig at denne løsning vil bli akseptert av noen av partene.

Immigrasjonen har også en økonomisk side. På sitt nåværende økonomiske og produksjonstekniske utviklingsstrinn er ikke Palestina istand til å absorbere ubegrensede mengder med innvandrere. Men krigen har forandret den økonomiske bakgrunn i Midtøsten og skapt nye og håpefulle muligheter for framsteg og utvikling, bl.a. har amerikanske økonomer framlagt et storstilet projekt for utnyttelsen av resursene i Jordandalen. Hvis alle statene i disse trakter gikk inn for økonomisk planlegging og hvis arabernes og jødernes levestandard ble hevet, kan det ikke være tvil om at det vill bli friskere luft å puste i i Midtøsten og at den desperate kampen i et for trangt "lebensraum" ville gi plass for nye muligheter for toleranse og økonomisk og politisk samarbeid.

VÅR KAMP - VÅRE MÅL.

- Den norske hjemmefronts ledelse har utsendt følgende proklamasjon:

Etterhvert som krigens slutt rykker nærmere, melder behovet seg for en nøyere formulering av de mål vi kjemper for. Her er ikke tiden og stedet til å behandle det store internasjonale oppgjør, spørsmålet om behandlingen av angriperstaten og krigsforbryterne, om grenser, om erstatninger osv. Det vi ønsker å klarlegge er de særlig norske forhold som vi alene har ansvar for og herredømme over. Heller ikke på det område er det naturligvis ennå mulig å gå i detalj. Etter vår grunnlov er det folket selv som skal etikke ut veien og den fremtidige politiske kurs, etter fritt ordskifte gjennom alminnelige valg så snart etter våpenstillstanden som det er teknisk mulig. Men visse hovedpunkter kan stilles opp, som en utkrystallisering av de ønsker, håp og krav som alle gode nordmenn er nådd fram til i kampårene og læretiden siden 1940.

1. Et fritt og uavhengig Norge.
2. Øyeblikkelig og full gjenopprettelse av demokratiet, yttringsfrihet, rettssikkerhet, frie valg.
3. Opphevelsen av alle politiske lover, forordninger og andre bestemmelser som er utferdiget etter tysk ordre eller i tysk interesse. Administrative avgjørelser, dommer, utnevelser o.l. som skyldes tyskerne eller NS-myndighetene, prøves på helt fritt grunnlag av lovlige norske organer.

4. Øyeblikkelig løslatelse av alle politiske fanger og gjeninnsettelse av offentlige tjenestemenn som er fjernet fra sine stillinger av okkupasjonsmakten eller på foranledning av den eller NS. Oppreisning og erstatning i den utstrekning det er mulig for dem som er blitt særlig skadelidende som følge av inngrep fra okkupasjonsmaktens eller NS side.
 5. NS-medlemmer og andre som har skadet norske interesser eller skaffet seg uberettiget vinning under samarbeidet med okkupasjonsmakten, straffes etter rettergang i betryggende former. Uberettiget krigsgevinst inndras til fordel for statskassen.
 6. En målbevisst, vidsynt politikk med sikte på: a) å trygge vår frihet, folkestyret og de demokratiske rettigheter, b) å gjenreise landets økonomi og produksjonskraft, snarest mulig sikre de nødvendige tilførsler utenfra og legge forholdene til rette for full utnyttelse av våre naturrikdommer og arbeidskraft, c) å fremme solidariteten mellom klasser og befolkningsgrupper, d) å medvirke aktivt i det mellomfolkelige arbeid for å bygge opp en internasjonal rettsorden, fremme varebyttet landene imellom og skape grunnlaget for en varig og rettferdig fred.
- Men skal vi nå disse mål - og helst så snart som mulig, før skadevirkningene blir enda større - må hver mann også på hjemmefronten gjøre sin plikt. Det skylder vi oss selv. Det skylder vi våre landsmenn ute. Det skylder vi våre allierte. Og det skylder vi landets fremtid; enhver innsats vil bli husket, ingen svikt vil bli glemt.

Kampen er en, her hjemme som ved frontene. Hver enkelt er en soldat, si vil eller i uniform. Vi er i krig. Det må vi aldri glemme. Fusener i væpnede styrker gir hver dag sine liv for frihet og rettferd. Det er en maning til oss, om å ta vår risk, yte vårt offer.

Kampen er nå gått inn i sin siste, avgjørende fase. Mer enn noesinne gjelder det å stå fast og holde ut. Enhver svikt nå er skadeligere enn noen gang før. Nå vil alt bli kastet i vektskålen for å oppnå avgjørelsen.

Den norske hjemmefront, som vi så ofte med rette har vært stolte av gjennom fire lange, tunge år, vil også klare den siste belastningsprøve. Mer enn noesinne gjelder det å følge parolene, både de spesielle og den nasjonale samvittighets standardparole. Vi skal ikke gå til uoverlagte handlinger. Vi skal ikke slå inn på noen desperasjonspolitikk. Men det er hver enkelts sak å være på vakt og stadig spørre seg selv, i det daglige liv, i sitt arbeid og i all annen virksomhet: med hva tjener jeg tyskernes interesser, og med hva kan jeg skade dem? I regelen er det ikke vanskelig å skjelne.

Det skulle heller ikke være vanskelig å velge sin vei.

I forbindelse med dette oppropet fra hjemmefronten har den norske regjering avgitt en erklæring hvori det heter: Regjeringen gir sin fulle og hele tilslutning til det opprop som ledelsen for den kongelige norske hjemmefront har utstedt. Oppropet står i beste samsvar med de retningslinjer og forordninger som regjeringen har gitt i kampen mot tyskerne og N S. Regjeringen oppfordrer det norske folk til å slutte opp om hjemmefrontens retningslinjer. Når tiden er inne vil regjeringen gi de forordninger som er nødvendige for å sikre gjennomføringen av disse retningslinjer inntil landet er fullstendig befrikk.

Svenske kommentarer.

Det er ingen grunn til å ofre mer plass på den russisk-norske overenskomst. Vi vet alle hva avtalen går ut på, er meget tilfredse med dens innhold og har gjennomskuet quislingenes skrik om regjeringens forrederi mot Norge.

Når man leser norsk nazipresse får man det inntrykk at denne overenskomst har fått svenske til å vri seg av skrekk for faren fra øst. Det kan derfor være grunn til å sitere litt av hva de svenske aviser virkelig har sagt:

Handelstidningen er så frekk at den ikke tror at Russland har imperialistiske planer i Norge. Avisen skriver: "Avtalen fastsetter klart Norges suverenitet og fulle integritet. Atlanterhavspaktens prinsipper har vært grunnleggende for forhandlingene. Disse prinsipper er også blitt bekreftet

i Moskva deklarasjonen. Det faktum at Norge ikke bare slutter avtaler med England og USA men også med Sovjet ligger i sakens natur fordi russerne høyst sannsynlig kommer til å være med på å jage tyskerne bort fra nordkalotten."

Heller ikke Gøteborgs handels- og sjøfartstidning klarer å mobilisere den rette russeskrekken. "At russerne ikke har villet overlate vestmaktene alene å besette områder som ligger så kloss inn på russisk territorium turde kanskje ikke være helt uforståelig. ---- Det hjelper ikke at tyske aviser proklamerer at den tyske forsvarsmakt er den eneste kraft som kan stoppe bolsjevismen og hindre de små nasjoners tilintetgjørelse. Norge og andre små land har fått føle hvorledes tyskerne beskytter de små nasjoner."

Aftontidningen fordrister seg til å snakke om hysteri i quislingpressen i anledning den norsk-russiske kontakten, og skriver at "den norske regjeringens forhandlinger med de tre allierte stormakter har til hensikt å opprette en norsk civiladministrasjon så fort som mulig, et tiltak som helt naturlig blir hilst med den største tilfredshet av nordmennene som har vært okkupert i 4 år."

Dagens Nyheter har tydeligvis ikke klar forståelse av at den tyske propaganda alltid er sannferdig. "At den tyske propaganda forsøker å fremstille forhandlingene med Russland som norske hensikter om å "selge Nordnorge" e.l. forbauselig ingen på ansvarlig norsk hold i London, hvor man også er temmelig sikre på at den norske hjemmefronten vet hvilket land som har skylden for Norges nåværende stilling."

Andre aviser, som Svenska Dagbladet og Morgontidningen, er så lite forbausset og forskrekket over avtalen at de bare gir en saklig redegjørelse for innholdet uten særlige kommentarer. Det er bare Dagsposten og noen få andre nazi-infiserte organer som maler fanden på veggen.

- o -

Vennskap.

Dette er et utdrag av en artikkel i The Listener, skrevet av en polsk offiser, som er kommet til England etter å ha arbeidet i den hemmelige polske arme.

"Nå har jeg vært noen uker i London og hatt det godt. Mitt hjerte banker ikke lengre vilt ved synet av en politimann. Jeg får god mat og nok mat hver dag. Marerittet om Gestapo vekker meg ikke lengre om nettene. - Men jeg er ikke helt lykkelig likevel. Trass i all luksus og komfort ønsker jeg meg tilbake til Polen, tilbake til sulten og redslen, til ulykken og elendigheten i mitt okkuperte land. Det er ikke fordi jeg med våpen i hånd gleder meg til å drepe tyskerne, men vi polakker eier noe så dyrebart, et slikt klenodium, at ingenting kan erstatte det. Vi eier vennskapets blå blomst, det underjordiske vennskapet, vennskapet innen de hemmelige organisasjonene.

Alminnelige avholdte mennesker har kanskje en 20-30 venner som er villige til å gjøre noe for dem. Men jeg og alle vi andre som hører til de hemmelige organisasjonene, har tusenvis av virkelige venner, som er villige til å dø for oss og som vi er villige til å dø for. Hvis det ikke var sant, hadde jeg ikke sittet i London nå. Det er iallfall to menn som har gitt sitt liv for min skyld. De falt i Gestapos hender, da de var i ferd med å advare meg. Jeg kjente dem ikke, og de ikke meg. Men et par ord ville ha vært nok til å forråde meg. Den ene døde under torturen. Den andre et par dager etterpå.

Og det vennskapet vi eier, det vil vokse og bre seg. Det omfatter alle raser og alle trosbekjennelser, - det er alles vennskap med alle, og det vil ikke forandre seg. Sædt i hunger, tortur og fornedrelse vil det leve og inspirere morgendagens Polen."

- o -

Premierminister Churchill redegjorde 10. mai for den hjelp Det britiske imperium gir Sovjetunionen: "I tiden fra 1. okt. 1941 til 31. mars 1944 har vi levert 5031 stridsvogner til Sovjet og 6778 fly. Vi har levert råvarer, levnettsmidler, maskiner, legemidler o.s.v. til en verdi av over 80 mill. pund (1.5 milliard kroner)." Nesten alle disse fornødenheter er bragt fram på britiske kjøler.

- o -

Den norske hjemmefronten har satt hårdt mot hårdt overfor nazistene. - Nye årsklasser ble kalt inn til arbeidstjeneste ivår. - Hjemmefrontens parole kom: Møt ikke opp til AT i år. Den kan være kamuflert mobilisering. - Parolen ble fulgt. Samtidig ble AT-kontorer over hele landet sprengt i luften. Det skjedde bl. a. i Sarpsborg, Øien, Tønsberg og Hønefoss. Forleden dag kom turen til AT-kontoret i Bergelandsveien i Oslo.

Sist fredag ble 3 årsklasser (21-22 og 23 åringene) kalt inn til "nasjonal" arbeidsinnsats. Parolen kom: Ingen må under noen omstendighet møte til registreringen eller det anviste arbeid.

Lørdag møtte det i Oslo 11 mann (muligens bare 7) til registreringen. Mandag skal det ha vært ennå ferre. Frammøtestedet i Akersgaten ble ødelagt, likeså deler av kartoteket og uundværlige kartotekmaskiner. Hva går i luften neste gang?

Vår nazipresse har hittil innskrenket seg til å prøve å overbevise oss om at de utkalte bare vil bli satt inn i jordbruket, skogbruket o.s.v. Men det er klart at vi må være forberedt på repressalier og terror. - Oss kuer de likevel ikke, de har ingen chanser til å knække fronten vår, fordi vi holder sammen.

Tyskerne vet like godt som vi hvilken kolossal styrke samholdet, solidariteten gir. De tror ikke at de ved sin terror kan knække motstandsviljen i folket vårt, men de håper at de kan få noen til å bli redde, noen til å falle fra og gi seg. Og sånt kan bre seg.

Vi har lært å holde sammen overfor nazistenes overgrep. De kan skyte gisler, ett eller to eller ti mennesker. Men hvis fronten likevel står urokkelig fast, hva skal de gjøre da? De kan ikke skyte et helt folk. Og jo sterkere fronten står, jo mindre våger tyskerne å gjøre. Finner de derimot at fronten har et svakt punkt, setter de inn alle sine angrep nettopp på dette punkt.

Samhold er blitt skapt nå under krigen. Grupper og mennesker har vennet seg til å stille seg solidarisk med andre grupper og andre mennesker. Vi er begynt å betrakte overgrep mot andre mennesker som overgrep mot oss selv. Dette er ikke bare et moralsk framskritt men også lur krigsstrategi. Tyskerne betenker seg mer enn en gang på å gå til aksjon hvis de vet at tusenvis av nordmenn vil stille seg solidarisk med dem som har vært utsatt for den tyske terror. Derved vil det hele norske folket i virkeligheten få en tryggere stilling.

Dertil kommer en viktig ting: Hvis folk som er litt redde eller svake blir gående for lut og kaldt vann, blir de ennå reddere, ennå svakere. Hvis de derimot alltid kan regne med støtte fra sine landsmenn i krevende situasjoner, vil de sikkert være meget kjekkere fordi de føler at de også er med i den store folkereisningen mot tyskere og nazister.

Vi sier ikke lengre om en mann som er fengslet eller tatt fra alt han eier: "Stakkars mann, det er synd på ham, men hva angår det oss, hva kan vi gjøre?" Vi hjelper ham med alle de midler vi har til vår rådighet. 24-åringene trekker ikke et lettelsens sukk når det er 23-åringene som blir utklatt til arbeidsinnsats. De støtter og hjelper på alle måter. Derved sikrer de også seg selv.

Det skapes en uskreven lov oss imellom om ubrytelig samhold mot nazistenes tiltak, og denne lov er litt etter litt blitt en del av vår moralske bevissthet gjennom felles lidelser, felles kamp og felles seire. Det er dette som gir håpet for framtiden.

ALT FOR NORGE!

UKEN SOM GIKK (17. - 23. mai)

Offensiven i Italia har i første omgang bragt større resultater enn man hadde våget å håpe på. Frontavsnittet er jo forholdsvis meget smalt og gir ikke store operative bevegelsesfriheter, naturforholdene er høyst ugunstige for angriperen og de tyske elitetropper som er satt inn, kan støtte seg til

ganske sterkt utbygde befestninger.

Allerede den 18. mai kunne imidlertid general Alexanders hovedkvarter melde at Cassino var erobret, og at de siste rester av den kjente tyske 1. fall skjermjeger-divisjon, 1500 mann, var tatt til fange. To dager senere meldtes om erobringen av Gaeta og Itri i kystsektoren, og om alminnelig framgang for øvrig langs hele fronten.

Dermed var i virkeligheten den tyske såkalte Gustav-linjen gjennombrudd, og allerede før de siste hovedstillinger i den var falt, hadde franske og amerikanske styrker brutt inn i den neste linje, Adolf Hitler-linjen, i avsnittet ved Pico-Pontecorvo. Tyskernes retrett i Liridalen og langs kysten ble i meldingene karakterisert som uordnet, og de måtte etterlate meget av sitt tunge materiell.

Framgangen i kystsektoren fortsatte i temmelig raskt tempo, og troppene har her en meget verdifull flankestøtte i det tunge skipsartilleri fra flåtestyrkene som opererer utenfor kysten. Allerede den 21. mai meldtes at amerikanerne hadde tatt Sperlonga, som ligger omtrent halvveis mellom Gaeta og Terracina, og samtidig lyktes det franskmennene å avskjære veien mellom Pontecorvo og Pico, et resultat av stor betydning, idet Pontecorvo etter alt å dømme er en av nøkkelstillingene i Hitlerlinjen. Byen har ligget under artilleri-ild siden den 19. mai. På de alliertes venstre fløy har amerikanerne nådd Terracina, og frontlinjen går nå omtrent slik: Terracina-Fondi-Pico-Pontecorvo-avsnittet-nord Cassino. I Liridalen rykker 8. britiske arme fram med store panserstyrker, men møter forbitret motstand.

Det later til at det støt som 5. amerikanske arme har ført fram i centrum av sitt frontavsnitt, har sprengt de tyske styrker i to adskilte grupper, noe som i høy grad vil vanskeliggjøre det fortsatte forsvar av Adolf Hitler-linjen. En faktor som også på en meget virkningsfull måte bidrar til å gjøre situasjonen komplisert for tyskerne, er den fare som truer dem fra Anzio-Nettuno-bruhodet. Det har hittil hersket ro i dette avsnitt, men det er tydelig at bruhodet er offensivt oppladet, og at det kan forutsettes at når den tyske front i avsnittet sendenfor for alvor er kommet i bevegelse, vil det bli satt inn støt fra bruhodet i fiendens flanke og rygg. Overfor denne trussel er det et spørsmål hvor lenge den tyske ledelse vil våge å opprettholde et stivt forsvar mot de frontale angrep; det synes som den allerede nå spiller et ganske dristig spill ved å føre styrker (1-2 divisjoner) fra Anzio-avsnittet til Adolf Hitler-linjen; her skulle det nå stå 12 divisjoner, mens det bare holdes 5 ved bruhodet. - De allierte har hittil tatt 7500 fanger.

Luftkrigen fortsetter med betydelig intensitet. Den 19. mai ble det rettet et kraftig dobbeltangrep mot Berlin og Braunschweig, og siden har det fortsatt med svære angrep på mål både i Tyskland og i de besatte områder i vest, særlig mot jernbanemål i Nordfrankrike og mot Pas de Calais-området. Blandt de tyske mål som er rammet, er Köln, Duisburg, Dortmund og Ludwigshafen.

På østfronten er det intet nytt, ut over russiske flyangrep på forskjellige tyske baser og et og annet lokalt tysk forstyrrelsesangrep.

Bulgaria har vært under meget sterkt press i den siste tid, både fra russisk og tysk hold. Tyskerne forlangte en mer aktiv militær innsats av sin vasall, bl.a. økte besetelsesstyrker til Hellas og Jugoslavia, og krevde at den bulgarske fredsopposisjon skulle bringes til taushet. Russerne på sin side forlangte brudd med Tyskland. I første omgang har drakampen endt med en ny tysk seir, men først etter regjeringskrise. Ministeriet Bosiloff ga så vidt man kan skjønne etter for de tyske krav, men demisjonerte p.g.a. sterk motstand innenfor offiserskorpset mot de nye utskrivninger. Den nye regjeringschef Kalkof skal imidlertid i ennå høyere grad være tyskernes mann og kan etter hva den tyrkiske presse hevder ventes å føre krigen til siste slutt på Tysklands side. De indre spenninger i Bulgaria er imidlertid øket ved denne tingenes utvikling, og man må med spenning imøtese om stabiliteten i det lange løp kan holde, særlig hvis de nærmeste uker bringer nye militære foretagender av dimensjoner mot Balkan, noe som ikke er usannsynlig.

Den amerikanske krigsproduksjon fra juli 1940- jan. 1944 omfatter bl.a. 157 000 fly, 57 000 stridsvogner, 1 899 Libertyfartøyer (10 000 tonns transportskip), 746 krigsfartøyer og 28 286 hjelpefartøyer (bl.a. inasjonsbåter).

Krigen og parolene.

I står foran avgjørelsen av krigen. I år vil alle krefter bli satt inn for å knekke den tyske krigsmakt. Det blir en alvorlig styrkeprøve, men den vil ende med seir. Forutsetningen er bare at alle resurser blir kastet inn, at hver eneste mann gjør sitt ytterste, ved frontene som bak dem.

I denne situasjon har også den norske hjemmefront erklært skjerpet motstand over hele linjen, fordi den er klar over at i et slikt oppgjør teller enhver innsats. Denne situasjon setter også PAROLENE i en annen stilling enn før. De er viktigere enn noensinne, og må følges av enhver som vil kalle seg norsk og gjøre seg fortjent til seiren og friheten. Den som svikter, er desertør. Den disiplin og full lojalitet kan vi ikke føre noen effektiv samlet kamp. Parolene skal gi oss midler til det. Direktivene utgår fra en ansvarlig, representativ sentrallidelse. De autoritative paroler blir offentliggjort gjennom kringkastingen i London, foruten at de naturligvis blir spredt direkte her hjemme.

Parolene er ikke lengre noe en bare bør ta hensyn til. De må respekteres og følges. Vi er i krig, vi er inne i krigens avgjørende fase, og parolene er ordre for oss på hjemmefronten. Det er plikt å følge dem, som det er soldatens plikt å lystrø ordre. Nå i avgjørelsens år, må vi for alvor ta vår skjær, slik norske sjøfolk, flyvere og soldater har tatt og tar sin hver dag og er ute, med livet som innsats.

Det er ingen undskyldning at du "ikke har hørt om parolen". Parolene når fram til alle som gidder å lytte etter dem. Og skulle du komme i situasjoner om det ikke foreligger noen spesiell parole for, så følg den standardparole enhver nordmanns egen forstand og samvittighet gir. Prinsippet er enkelt nok: Det gjelder å skade, sinke og hemme de tyske krigsbestrebelser, direkte og indirekte, så meget som mulig. Gjør ikke noe overilet og desperat, men trener, saboter, go slow! Og er det nødvendig så ta heller risikoen på å bli tatt inn enn å hjelpe tyskerne - til å drepe dine landsmenn og allierte ved invasjonskystene.

Og en ting til: Parolene er i kraft til de uttrykkelig blir endret eller tilbakekalt. Der er ingen undskyldning for å sluntre unna at parolen er blitt noen uker gammel og ikke er gjentatt.

De viktigste spesielle paroler for øyeblikket er:

- 1) Total boycott av AT og kvinnelig AT.
- 2) Total boycott av "den nasjonale arbeidsinnsats" (arbeidsmobiliseringen)
- 3) Total boycott av borgervakt o.l. tiltak.

Ingen må møte opp ved innkallelse fra disse institusjoner, hverken til innregistrering, legeundersøkelse, utskrivning, transport e.l.

FOR PAROLENE KJENT! FØLG DEM OG FÅ ALLE ANDRE I DIN KRETS TIL Å GJØRE DET SAMME! SAMLET VIL FRONTEN HOLDE MED SMÅ OFRE. SPLITTET ER DEN DØMT!

Folkeavstemning?

N.S. forbereder idag en utkalling av norsk ungdom til krigstjeneste ved østfronten. Skremselspropagandaen i anledning den norske regjeringens avtaler med våre allierte, en avtale som hvert tenkende menneske er på det rene med var både nødvendig og klok, er utelukkende satt i verk for å skape den psykologiske bakgrunn for mobiliseringen.

Nå mener N. S. at øyeblikket er inne til å høste fruktene av denne propagandaen. I Elverums-avisen "Østlendingen" for 20. mai kunne en lese at alle nordmenn vil få seg forelagt spørsmålet: "Er du for eller mot bolsjevismen". De som er for eller nekter å svare, vil bli behandlet som fiender av sitt land og sendt i konsentrasjonsleir, sier avisen. Dette stemmer helt med meldinger som vi har fått også i Oslo. Her gikk planen ut på at frontkjemperne og hird skulle tvinge seg inn i husene og terrorisere folk til å svare på spørsmålet.

Dette høres desperat ut, men ingen plan er så desperat at ikke N.S. kan sette den i verk, og dette er for så vidt alt skjedd. På Hedmark og i Oppland har N.S.-førerene gått i gang med arbeidet. De tvangsinnkaller folk til møter, og på Gjøvik greidde de til og med å terrorisere en del "gode" borgere.

re til å skrive under en erklæring mot bolsjevismen. De ble tatt ved overrumpling, og de angret bittert dagen etter; men det var altså en dag for sent. Nå står deres navn der, og vi vet hvordan de vil bli brukt. N.S. vil si at dette er et tillitsvotum til "førerene", og at det gir ham rett til å foreta det nødvendige for å holde russerne utenfor Norges grenser, det vil igjen si mobilisering og krig. De folk som lar seg skremme til å skrive under, vil derfor bli direkte medansvarlige i de prøvelser vår ungdom vil måtte gjennomgå for å stoppe mobiliseringen. Så feig har selv ikke den feigeste lov til å være i den situasjon vi er oppe i nå.

Men det er også et krav at ingen lar seg true til å delta i de møter som N.S. arrangerer. Det at man er tilstede, vil også bli utlagt som tilslutning til Quislings mobiliseringslinje. Man skal ikke ta de trussler som blir brukt altfor høytidelig. Tusener av lærere har gang på gang nektet å møte fram uten at noe er hendt; men skal en bli stillet overfor valget enten å bryte fronten eller ta konsentrasjonsleir, da vil enhver som vil bevare sin selvrespekt vite hva han skal velge. Det fins verre ting enn konsentrasjonsleir.

Parolen er: En nekter å svare på spørsmål som blir forelagt av N.S. En går ikke på N.S. møter.

- o -

President Roosevelt

uttalte forleden bl. a.: De forente nasjoner kjemper for en verden hvor tyranni ikke kan eksistere, en verden som er grunnnet på frihet, likhet og rettferd og hvor alle mennesker uansett rase, farve eller trosbekjennelse kan leve i fred og ære. Nazistene og japanerne fortsetter den systematiske tortur av myrding av sivilpersoner. I de besatte områder sultes og myrdes og fryses uskyldige polakker, tsjekkere, nordmenn, hollendere, dansker, franskmenn, grekere, russere, kinesere og mange andre.

Vi vil derfor igjen proklamere vår beslutning om at ingen som deltar i disse grusomheter skal unngå straff. De forente nasjoner vil forfølge og straffe dem. Dette gjelder ikke bare lederne men også de underordnede i Tyskland og vasallstatene. Alle som av fri vilje deltar i deporteringen av jøder til Polen eller av nordmenn og franskmenn til døden i Tyskland er like skyldige som de som gir ordren. Alle som deltar i disse forbrytelser vil bli straffet.

- o -

Offiserenes stilling i Den røde Armé.

Under denne krigen har Den røde Armé gjort seg fri fra partipolitikken. Det kommunistiske parti dominerer i politikken, men partimedlemmenes innflytelse i armeen er på retur. Etersom Hitlers armeer trengte dypere og dypere inn i Russland, og etterhvert som man fikk kjennskap til tyskernes bestialske behandling av befolkningen i det okkuperte Russland, ble krigen mer og mer en nasjonal sak. Før omfattet den røde armé en gruppe offisielle tjenestemenn som kaltes "politiske kommisarar". De var en slags agenter i armeen for det civile statsstyret. Den politiske kommisar var "samtidig offiser, politisk kriger og en kontroll som skulle medunderskrive alle armeordre. Stillingen ble avskaffet i slutten av 1942.

Fra helt siden før krigen har offiserene i den røde armé fått en stadig, sterkere stilling. I 20 år etter revolusjonen i 1917 unngikk den røde armé alt som minnet om før-revolusjonstiden bl.a. ble de gjengs offiserstitlene avskaffet. I 1940 var alle titlene innført igjen. Hilsplikten har vært obligatorisk hele tiden unntatt i kamp. Sovjetoffiserenes autoritet er stor. Deres armeer er blitt godt disiplinerte og de har myndighet til å gjøre kort prosess under krig i tilfelle av "subordnasjon, åpen motstand eller grovt brudd på disiplinen". Men ellers er det ikke noen forskjell på offiserene og de menige. Innen USSR fins det ikke noen klubb bare for offiserer eller bare for menige. Sosiale fordeler tilfaller alle innen armeen uten forskjell. Og offiserene har ikke personlige ofdonnanser f. eks.

Offiserenes ungdom er et karakteristisk trekk; 4 av Sovjets 10 marsjaller er under 40 år.

- o -

Jødene og Palestina.

Etter oppgaver, som man har god grunn til å tro er korrekte, har tyskerne hittil tatt livet av minst 4.5 millioner jøder i Europa. Disse fryktelige pogromene har gitt zionismen (en jødisk bevegelse med mål å skaffe jødene et hjemsted i Palestina) ny vind i seilene. De fleste jøder i England og Amerika f. eks. er nok fremdeles assimilasjonister (de mener at jødene bør blande seg med og gå opp i den befolkning i det landet de bor), men en stadig større jødisk og ikke-jødisk opinion krever at den britiske regjering skal åpne dørene til Palestina. I desember 1943 undertegnet 62 amerikanske senatorer og 181 kongressmedlemmer en deklarasjon om at USA skulle gå inn for å skape et jødisk nasjonalhjem i Palestina.

Palestina er et engelsk mandat. Hvorfor lar ikke engelskmennene jødene innvandre til Palestina så meget de lyster? - Det er ikke brittene det står på, men på araberne som har bodd i landet i 1400 år og som mener at de har en velgrunnet rett til fortsatt å bo der.

Ifølge den engelske hvitbok om Palestina, som ble lagt fram i 1939, skulle den fri jødiske innvandring til Palestina høre opp 31. mars 1944 og deretter være avhengig av arabernes samtykke. Mars måned var derfor preget av hektisk spenning og aktivitet i den jødiske verden. De amerikanske jøder satte i gang en kampanje for å få den amerikanske regjering til å intervenere og sikre at hvitboken ble opphevet. I selve Palestina var det uroligheter og opptøyer. Nå er ikke lengre 31. mars 1944 den dag portene til det forjettede land lukkes. Av de 75.000 jøder som har lov til å innvandre mellom 1939 og 1944, er 30.000 ennå ikke nådd fram til Palestina, og immigrasjonen skal fortsette inntil det fastsatte antall er nådd. - Derved blir problemet utsatt men ikke løst.

Situasjonen har ikke forandret seg siden 1939. Nå som dengang vil araberne i Palestina ha selvstendighet i en stat som ikke har jødisk majoritet. Nå som dengang er jødene utilfredse med å være i minoritet og prøver ved hjelp av immigrasjon, oppkjøp av faste eiendommer og økonomisk ekspansjon å bli den dominerende gruppe. I årene mellom 1936 og 1939 ble det lagt fram forslag som bygget på en deling av landet mellom de to folk, men forslagene førte ikke fram og ble forkastet av begge parter. I 1939 inntok den britiske regjering det standpunkt at før arabernes frykt for en jødisk majoritet var ryddet vekk, kunne det hverken bli fredlige tilstander i Palestina eller en utvikling i retning av selvstyre. Hvitboken begrenset derfor immigrasjonen og foreslo en 10 års overgangsperiode. I denne periode skulle araberne og jødene, i forhold til de respektive folketall, få mer og mer del i ledelsen av landet. Etter at de 10 år var gått, ville engelskmennene overlate styret til palestinerne - arabere og jøder - (landet skulle bli en selvstendig stat alliert med England) i håp om at de 10 års erfaring hadde lært dem å samarbeide. Det var et fåfengt håp. Araberne var bare delvis tilfredse. Og zionistene verden over satte seg mot planen.

Krigsårene har på mange måter utdypet kløften mellom jødene og araberne i Palestina. Arabernes krav om selvstendighet er blitt fastere og mer enstemmig. Syria og Libanon har snart fullstendig selvstyre. Palestina-araberne mener at hvis det ikke var for jødespørsmålet ville de også bli kvitt mandatet og komme på like fot med de arabiske nabostater. Samtidig er jødernes ønske om å etablere et territorium fullt ut under egen kontroll blitt en virkelig livssak for dem p.g.a. de fryktelige jødeforfølgelsene i Europa. Det er ikke så meget som en nasjonal stat eller som et hjemland men som et sikkert tilfluktssted mot morderisk anti-semitisme at jødene krever Palestina for seg. Mange av dem er redde for at anti-semitismen vil henge igjen også etter krigen og de ønsker å ha Palestina der som et trygt tilfluktssted.

Etter dette kan det virke som om det palestinske problem er mer uløselig nå enn i 1939. Men det er heldigvis to nye faktorer i Midtøsten, en politisk og en økonomisk, som kanskje kan skape grunnlaget for en varigere løsning. Den politiske faktor er at planene om et arabisk forbund har fått ny vind i seilene. De mer moderate av disse planer går ut på å gjenopprette det gamle Syria ved en sammenslutning av Syria, Libanon, Palestina og Transjordan. Dette har fått inoffisiell støtte av regjeringen i Irak og har vun-

net bifall i alle de arabiske stater. Hvis araberne i Palestina slik blir nær forbundet med et arabisk samfunn på ca. 5 millioner medlemmer, behøver de ikke være redde for å bli minoritet i et voksende jødisk samfunn. Dette gjør det mulig å fortsette den jødiske immigrasjon som for alle jøder er den absolutte forutsetning for et samarbeid.

Et politisk samarbeid mellom jøder og arabere kunne ta mange former. Det mest tilfredsstillende ville kanskje være å gjøre Palestina til en forbundsstat innen den større syriske federasjon. Den arabiske og jødiske befolkning kunne deles i arabiske og jødiske kantoner etter sveitsisk mønster med utstrakt lokalt selvstyre men med en central regjering i hovedstaden Jerusalem. Den alminnelige økonomiske politikk, forsvars- og utenriks-spørsmål skulle kontrolleres av forbundsregjeringen i det nye Storsyria. Hvis dette gikk igjennom kunne den jødiske befolkning først øke til den var like stor som den arabiske befolkning i Palestina og deretter øke med enhver ytterligere økning i antallet av arabere. Det vil si at en halv million jøder med en gang kunne immigrere og den høye arabiske fødselsprosent borgér for en sikker fremtidig vekst i det jødiske samfunn. Denne løsning møter ikke fullstendig det zionistiske krav om fri immigrasjon, men ingen løsning som er akseptabel for araberne, kan støtte dette krav som utvetydig har som mål at hele Palestina omdannes til en jødisk stat.

Hvis den jødiske opposisjon mot dette forslag blir for stor, vil den eneste mulige løsning være at araberne i Palestina slutter seg til araberne i de omliggende stater, mens en egen jødisk stat etableres i de jødiske delene av Palestina. I sin egen stat kunne jødene naturligvis ha full bestemmelsesrett over immigrasjonen; men det er ikke sansynlig at denne løsning vil bli akseptert av noen av partene.

Immigrasjonen har også en økonomisk side. På sitt nåværende økonomiske og produksjonstekniske utviklingstrinn er ikke Palestina istand til å absorbere ubegrensede mengder med innvandrere. Men krigen har forandret den økonomiske bakgrunn i Middøsten og skapt nye og håpefulle muligheter for framsteg og utvikling, bl.a. har amerikanske økonomer framlagt et storstilet prosjekt for utnyttelsen av resursene i Jordandalen. Hvis alle statene i disse trakter gikk inn for økonomisk planlegging og hvis arabernes og jødernes levestandard ble hevet, kan det ikke være tvil om at det ville bli friskere luft å puste i i Middøsten og at den desperate kampen i et for trangt "lebensraum" ville gi plass for nye muligheter for toleranse og økonomisk og politisk samarbeid.

VÅR KAMP, VÅRE MÅL

Den norske hjemmefronts ledelse har utsendt følgende proklamasjon:

Etterhvert som krigens slutt rykker nærmere, melder behovet seg for en nøyere formulering av de mål vi kjemper for. Her er ikke tiden og stedet til å behandle det store internasjonale oppgjør, spørsmålet om behandlingen av angriperstaten og krigsforbryterne, om grenser, om erstatninger osv. Det vi ønsker å klarlegge er de særlig norske forhold som vi alene har ansvar for og herredømme over. Heller ikke på det område er det naturligvis ennå mulig å gå i detalj. Etter vår grunnlov er det folket selv som skal stikke ut veien og den fremtidige politiske kurs, etter fritt ordskifte gjennom alminnelige valg så snart etter våpenstillstanden som det er teknisk mulig. Men visse hovedpunkter kan stilles opp, som en utkrystallisasjon av de ønsker, håp og krav som alle gode nordmenn er nådd fram til i kampårene og løretiden siden 1940.

1. Et fritt og uavhengig Norge.
2. Øyeblikkelig og full gjenopprettelse av demokratiet, ytringsfrihet, rettssikkerhet, frie valg.
3. Opphevelsen av alle politiske lover, forordninger og andre bestemmelser som er utferdiget etter tysk ordre eller i tysk interesse. Administrative avgjørelser, dommer, utnevelser o.l. som skyldes tyskerne eller NS-myndighetene, prøves på helt fritt grunnlag av lovlige norske organer.

4. Øyeblikkelig løslatelse av alle politiske fanger og gjeninnsettelse av offentlige tjenestemenn som er fjernet fra sine stillinger av okkupasjonsmakten eller på foranledning av den eller NS. Oppreisning og erstatning i den utstrekning det er mulig for dem som er blitt særlig skadelidende som følge av inngrep fra okkupasjonsmaktens eller NS side.
5. NS-medlemmer og andre som har skadet norske interesser eller skaffet seg uberettiget vinning under samarbeidet med okkupasjonsmakten, straffes etter rettergang i betryggende former. Ubertuttiget krigsgevinst inndras til fordel for statskassen.
6. En målbevisst, vidsynt politikk med sikte på: a) å trygge vår frihet, folkestyret og de demokratiske rettigheter, b) å gjenreise landets økonomi og produksjonskraft, snarest mulig sikre de nødvendige tilførsler utenfra og legge forholdene til rette for full utnyttelse av våre naturrikdommer og arbeidskraft, c) å fremme solidariteten mellom klasser og befolkningsgrupper, d) å medvirke aktivt i det mellomfolkelige arbeid for å bygge opp en internasjonal rettsorden, fremme varebyttet landene imellom og skape grunnlaget for en varig og rettferdig fred.

Men skal vi nå disse mål - og helst så snart som mulig, før skadevirkningene blir enda større - må hver mann også på hjemmefronten gjøre sin plikt. Det skylder vi oss selv. Det skylder vi våre landsmenn ute. Det skylder vi våre allierte. Og det skylder vi landets fremtid; enhver innsats vil bli husket, ingen svikt vil bli glemt.

Kampen er en, her hjemme som ved frontene. Hver enkelt er en soldat, si vil eller i uniform. Vi er i krig. Det må vi aldri glemme. Fusener i væpnede styrker gir hver dag sine liv for frihet og rettferd. Det er en maning til oss, om å ta vår risk, yte vårt offer.

Kampen er nå gått inn i sin siste, avgjørende fase. Mer enn noesinne gjelder det å stå fast og holde ut. Enhver svikt nå er skadeligere enn noen gang før. Nå vil alt bli kastet i vektskålen for å oppnå avgjørelsen.

Den norske hjemmefront, som vi så ofte med rette har vært stolte av gjennom fire lange, tunge år, vil også klare den siste belastningsprøve. Mer enn noesinne gjelder det å følge parolene, både de spesielle og den nasjonale samvittighets standardparole. Vi skal ikke gå til uoverlagte handlinger. Vi skal ikke slå inn på noen desperasjonspolitikk. Men det er hver enkelt sak å være på vakt og stadig spørre seg selv, i det daglige liv, i sitt arbeid og i all annen virksomhet: med hva tjener jeg tyskernes interesser, og med hva kan jeg skade dem? I regelen er det ikke vanskelig å skjelne.

Det skulle heller ikke være vanskelig å velge sin vei.

I forbindelse med dette oppropet fra hjemmefronten har den norske regjering avgitt en erklæring hvori det heter: Regjeringen gir sin fulle og hele tilslutning til det opprop som ledelsen for den kongelige norske hjemmefront har utstedt. Oppropet står i beste samsvar med de retningslinjer og forordninger som regjeringen har gitt i kampen mot tyskerne og NS. Regjeringen oppfordrer det norske folk til å slutte opp om hjemmefrontens retningslinjer. Når tiden er inne vil regjeringen gi de forordninger som er nødvendige for å sikre gjennomføringen av disse retningslinjer inntil landet er fullstendig befridd.

Svenske kommentarer.

Det er ingen grunn til å ofre mer plass på den russisk-norske overenskomst. Vi vet alle hva avtalen går ut på, er meget tilfredse med dens innhold og har gjennomskuet quislingenes skrik om regjeringens forrederi mot Norge.

Når man leser norsk nazipresse får man det inntrykk at denne overenskomst har fått svenskene til å vri seg av skrekk for faren fra øst. Det kan derfor være grunn til å sitere litt av hva de svenske aviser virkelig har sagt:

Handelstidningen er så frekk at den ikke tror at Russland har imperialistiske planer i Norge. Avisen skriver: "Avtalen fastsetter klart Norges suverenitet og fulle integritet. Atlanterhavspaktens prinsipper har vært grunnleggende for forhandlingene. Disse prinsipper er også blitt bekreftet

i Moskvadeklarasjonen. Det faktum at Norge ikke bare slutter avtaler med England og USA men også med Sovjet ligger i sakens natur fordi russerne høyst sansynlig kommer til å være med på å jage tyskerne bort fra nordkalotten."

Heller ikke Gøteborgs handels- og sjøfartstidning klarer å mobilisere den rette russeskrekk. "At russerne ikke har villet overlate vestmaktene alene å besette områder som ligger så kloss inn på russisk territorium turde kanskje ikke være helt uforståelig. ---- Det hjelper ikke at tyske aviser proklamerer at den tyske forsvarsmakt er den eneste kraft som kan stoppe bolsjevismen og hindre de små nasjoners tilintetgjørelse. Norge og andre små land har fått føle hvorledes tyskerne beskytter de små nasjoner."

Aftontidningen fordrister seg til å snakke om hysteri i quislingpressen i anledning den norsk-russiske kontakten, og skriver at "den norske regjeringens forhandlinger med de tre allierte stormakter har til hensikt å opprette en norsk civiladministrasjon så fort som mulig, et tiltak som helt naturlig blir hilst med den største tilfredshet av nordmennene som har vært okkupert i 4 år."

Dagens Nyheter har tydensynlig ikke klar forståelse av at den tyske propaganda alltid er sannferdig. "At den tyske propaganda forsøker å fremstille forhandlingene med Russland som norske hensikter om å "selge Nordnorge" e.l. forbauser ingen på ansvarlig norsk hold i London, hvor man også er temmelig sikre på at den norske hjemmefronten kvet hvilket land som har skylden for Norges nåværende stilling."

Andre aviser, som Svenska Dagbladet og Morgontidningen, er så lite forbauset og forskrekket over avtalen at de bare gir en saklig redegjørelse for innholdet uten særlige kommentarer. Det er bare Dagsposten og noen få andre nazi-infiserte organer som maler fanden på veggen.

- o -

Vennskap.

Dette er et utdrag av en artikkel i The Listener, skrevet av en polsk offiser, som er kommet til England etter å ha arbeidet i den hemmelige polske arme.

"Nå har jeg vært noen uker i London og hatt det godt. Mitt hjerte banker ikke lengre vilt ved synet av en politimann. Jeg får god mat og nok mat hver dag. Mærkerittet om Gestapo vekker meg ikke lengre om nettene. - Men... jeg er ikke helt lykkelig likevel. Trass i all luksus og komfort ønsker jeg meg tilbake til Polen, tilbake til sulten og redslen, til ulykken og elendigheten i mitt okkuperte land. Det er ikke fordi jeg med våpen i hånd gleder meg til å drepe tyskerne, men vi polakker eier noe så dyrebart, et slikt klenodium, at ingenting kan erstatte det. Vi eier vennskapets blå blomst, det underjordiske vennskapet, vennskapet innen de hemmelige organisasjonene.

Alminnelige avholdte mennesker har kanskje en 20-30 venner som er villige til å gjøre noe for dem. Men jeg og alle vi andre som hører til de hemmelige organisasjonene, har tusenvis av virkelige venner, som er villige til å dø for oss og som vi er villige til å dø for. Hvis det ikke var sant, hadde jeg ikke sittet i London nå. Det er iallfall to menn som har gitt sitt liv for min skyld. De falt i Gestapos hender, da de var i ferd med å advare meg. Jeg kjente dem ikke, og de ikke meg. Men et par ord ville ha vært nok til å forråde meg. Den ene døde under torturen. Den andre et par dager etterpå.

Og det vennskapet vi eier, det vil vokse og bre seg. Det omfatter alle raser og alle trosbekjennelser, - det er alles vennskap med alle, og det vil ikke forandre seg. Født i hunger, tortur og fornedrelse vil det leve og inspirere morgendagens Polen."

- o -

Fremierminister Churchill redegjorde 10. mai for den hjelp Det britiske imperium gir Sovjetunionen: "I tiden fra 1. okt. 1941 til 31. mars 1944 har vi levert 5031 stridsvogner til Sovjet og 6778 fly. Vi har levert råvarer, levnetsmidler, maskiner, legemidler o.s.v. til en verdi av over 80 mill. pund (1.5 milliard kroner)." Nesten alle disse fornødenheter er bragt fram på britiske kjeler.

- o -

Mappe 95

Ekspl. 10. A

Dato 1.6.44

Avd. 3A-775/44 1. juni 1944.

L.nr. 5288

Nr. 10

K R O N I K K E N

21-, 22- og 23-åringenes boykott av den "nasjonale" arbeidsinnsats har vært nesten total over hele landet; men det er vanskelig å fa tak i pålitelige rapporter fra de forskjellige delene av landet. En "illegal" avis mener at ialt 1400 har møtt fram. Det er antagelig en 70-75 000 unge menn som omfattes av de siste innkallingene. Hvis tallet 1400 er riktig vil det si at snau 2% har møtt fram til registrering. (Av disse er en del nazister og dessuten må man regne med at en del latt seg registrere fordi de var raskere på å bli fritatt p.g.a. av krigsviktig arbeid, dårlig helse etc.)

Vi gjengir her en del tall som skulle være korrekte: I Oslo har det til og med 31/5 møtt fram 55 unge menn til registrering, i Fosgrunn 1 eller muligens 3, i Skien 3, i Brevik 0, Gjerpen og Solum 4, Eidanger 3, Hallingdal 1 (han var nazist), Kongsvinger 1, Magnor 3, Strømmen 3, Notodden 0, Rjukan 0 Fredrikstad og Sarpsborg gjennomsnittelig 3 og 4 pr. dag. Fra andre distrikter er meldingene like gode, men vi har ikke eksakte tall. Bare Hamar skal ha sviktet.

Den siste uken har gitt et nytt håndfast bevis på hjemmefrontens urokkelige holdning. Denne siste seir vil være av stor betydning for hjemmefrontens videre kamp, stimulere alle nordmenn i utlandet og være et manende eksempel for andre okkuperte land som står i fare for å bli mobilisert.

Saken har også en praktisk side. Disse unge menn som har nektet registrering, må iallfall foreløpig holde seg borte fra sine hjem. De trenger hjelp, mat, husrom, arbeid etc. Støtt opp om vår ungdom og gi den all den hjelp den har bruk for!

UKEN SOM GIKK (24. - 31. mai)

Den italienske front. Som forutsett kom de allierte styrker i Anziobruhodet til å spille en avgjørende rolle under annen fase av offensiven i Italia. Da de frontale angrep fra sør hadde bragt hovedfronten i bevegelse, rettet Anziostyrkene et visstnok ventet, men overraskende energisk støt mot den tyske vestflanke og rygg, og oppnådde allerede den 24. mai innbrytninger i de fiendtlige stillinger. Den 25. ble det meldt at en av de tyske hovedsambandslinjer, Via Appia, var brutt i flere kilometers lengde ved Cisterna, og dagen etter at styrkene fra Anzio-avsnittet hadde forenet seg med framskutte avdelinger av styrkene fra hovedfronten. Ved en mektig bevegelse ble hele den tyske vestflanke sør forbyrd tilbake mot NNV og presset opp mot fjellene, en mønstergyldig gjennomført operasjon når man tar i betraktning hvordan bl.a. de pontinske sumper begrenser de alliertes bevegelsesfrihet i dette område.

Samtidig ble angrepene på hovedfronten intensifisert. 25. mai meldtes at Pontecorvo, Lenola og Terracina var erobret, og dagen etter kunne Hitlerlinjen betraktes som nedkjempet; da var også Aquino tatt, og de forente allierte styrker kunne rydde hele området sørvest for Via Appia. Cisterna og Litoria falt samme dag, og dagen etter meldte 8. arme at kanadierne som hadde opprettet et bruhode på den annen side av Melfa-elva, hadde tatt Monte Cairo. Den 28. meldtes at amerikanerne hadde tatt Castro dei Volsci og Ceprano ved Sacco elva. Lengre vest var Sezze falt - og styrker fra 5. arme hadde begynt beskytningen av Valmontone og 6. riksvei etterat byen Ardena var erobret. I Liri-dalen presset den britiske 8. arme seg videre under selge kamper, og stormet den 29. mai Arce, et viktig veiknutepunkt på Via Castellina, eller riksvei nr. 6, tyskernes viktigste sambandslinje til Roma etter avskjæringen av Via Appia. Etter Arces fall strømmet store styrker av den 8. arme over Lirielvas nordre løp og erobret i rask rekkefølge flere andre byer i Liridalen, bl.a. Fontana, Chicano, Alfadena og Arpino; veiknutepunktet Sora er alvorlig truet og langs riksvei 6 rykker tropper fram mot Frosinone. Lengre vest har styrkene fra det tidligere Anziobruhodet presset tyskerne opp mot Velletri Valmontone-linjen. Den sterkere tyske motstand i dette avsnitt synes å bekrefte formodningen om at den neste forsvarslinje går over disse to byer og dermed delvis støtter seg til Albanerfjellene. Linjen må være ført ut til kysten et